

Sjøkrigsskolen

Bacheloroppgave

Sosialisering på Sjøkrigsskolen

– Hvordan sosialiseres kadettene ved Sjøkrigsskolen i valg av videre tjenestested i
Sjøforsvaret –

av

Mari Sunniva Føsker og Silje Lilledahl

Leveret som en del av kravet til graden:

BACHELOR I MILITÆRE STUDIER MED FORDYPNING I NAUTIKK

Innlevert: mai 2018

Godkjent for offentlig publisering

Publiseringsavtale

En avtale om elektronisk publisering av bachelor/prosjektoppgave

Kadetten(e) har opphavsrett til oppgaven, inkludert rettighetene til å publisere den.

Alle oppgaver som oppfyller kravene til publisering vil bli registrert og publisert i Bibsys Brage når kadetten(e) har godkjent publisering.

Oppgaver som er graderte eller begrenset av en inngått avtale vil ikke bli publisert.

Jeg (Vi) gir herved Sjøkrigsskolen rett til å gjøre denne oppgaven tilgjengelig elektronisk, gratis og uten kostnader	☒ Ja	☐ Nei
Finnes det en avtale om forsinket eller kun intern publisering? (Utfyllende opplysninger må fylles ut)	☐ Ja	☒ Nei
Hvis ja: kan oppgaven publiseres elektronisk når embargoperioden utløper?	☐ Ja	☐ Nei

Plagiaterklæring

Jeg (Vi) erklærer herved at oppgaven er mitt eget arbeid og med bruk av riktig kildehenvisning.

Jeg (Vi) har ikke nyttet annen hjelp enn det som er beskrevet i oppgaven.

Jeg (Vi) er klar over at brudd på dette vil føre til avvisning av oppgaven.

Dato: 25 – 05- 2018

Mari Sunniva Føsker

Kadett, signatur

Silje Lilledahl

Kadett, signatur

Forord

Dette er en bacheloroppgave skrevet av to avgangskadetter ved Sjøkrigsskolen, ved studiet Operativ Marine. Gjennom en kvantitativ spørreundersøkelse ved Sjøkrigsskolen, undersøker vi Operativ Marine 1, 2, og 3. Oppgaven er delt inn i en teoridel, presentasjon og analyse/drøfting av data, og til slutt en konklusjon basert på de funn som er gjort. Oppgaven er ment for ansatte, veiledere og fremtidige kadetter ved Sjøkrigsskolen, for å rette oppmerksomhet mot sosialisering, valg og motivasjon for videre tjeneste etter endt utdanning ved Sjøkrigsskolen.

Vi ønsker å rette en stor takk til Jan Otto Jacobsen, for fremragende hjelp og veiledning da vi forvillet oss inn i statistikkens univers. Videre vil vi takke våre undersøkelsesenheter, kadettene som studerte Operativ Marine ved Sjøkrigsskolen våren 2018. Til slutt rettes en stor takk til vår veileder Stein Forsdal for god veiledning, oppmuntrende ord og idémyldring på kontoret.

Bergen, Sjøkrigsskolen, 25-05-2018

Oppgaveformulering

Denne oppgaven svarer på hva som sosialiserer kadettene ved Sjøkrigsskolen. Problemstillingen er «*Hvordan sosialiseres kadettene på Sjøkrigsskolen i valg av videre tjenestested i Sjøforsvaret?*». Ved hjelp av et spørreskjema har vi studert hvilke krefter innad på Sjøkrigsskolen som påvirker kadettene i valg av tjenestested etter endt utdanning. Vi svarer ikke på eventuelle utenforliggende faktorer, da disse ikke ble målt i denne undersøkelsen. Vi tar for oss kull for kull og sammenlikner disse opp mot hypotesene som følger i sammendraget.

Sammendrag

Ved Sjøkrigsskolen har det vært kutyme i mange år at kadettene får i oppdrag å selv fordele seg til videre tjeneste, ut i fra de stillinger som blir gitt hvert enkelt avgangskull. Vår erfaring er at dette er en krevende prosess, der den enkeltes motivasjon og sosialiseringsprosess på skolen fører til at kadettene har sterke meninger og tilsvarende sterke ønsker.

Hensikten med oppgaven er å undersøke hva som påvirker kadettene til å ønske som de gjør, om det er en vesentlig forskjell mellom kullene og om det er medkadetter eller ansatte og veiledere som påvirker valgene deres i størst grad. Ved bruk av en kvantitativ spørreundersøkelse som vi leverte til hver enkelt kadett i Operativ Marine 1, 2 og 3 har vi blant annet stilt spørsmål om de har erfaring fra Sjøforsvaret fra før, om de hadde noen preferanser før de startet studiene, om de har noen preferanse ved nåværende tidspunkt, hvilke avdelinger de har hørt negativ og positiv omtale om og eventuelt av hvem. Ved hjelp av denne undersøkelsen laget vi et nullpunkt og en nåtid, og undersøkte om det var stor endring i løpet av studietiden. Vi har altså prøvd å finne ut om kadettene endrer mening i løpet av Sjøkrigsskolen, og om det i tilfelle skyldes sosialisering på skolen. I grove trekk har vi undersøkt tre hypoteser:

Hypotese 1: Kullet du går i bestemmer hva som er populært.

Hypotese 2: Kadetter lar seg mer påvirke av hverandre enn ansatte på Sjøkrigsskolen.

Hypotese 3: Kadetter endrer på ønskene etter hvilke muligheter de har.

Hovedfunnene i denne studien viser at det er forskjell på hva som er populært i kullene, at kadettene lar seg mer påvirke av erfarne medkadetter enn noen andre, og at ombestemmelsesgraden øker i takt med tid tilbragt ved skolen.

Innholdsfortegnelse

Figurer	1
Tabeller/Diagrammer	2
Nomenklatur / Forkortelser / Symboler	3
1 Innledning	5
1.1 Bakgrunn	6
1.2 Mål	7
1.3 Begrensninger	8
1.4 Metode	9
1.5 Teori	12
2 Funn	16
2.1 Presentasjon av data	16
2.2 Analyse av data	17
2.2.1 Kull og fartøystypenes popularitet	17
2.2.2 Hvem sosialiserer kullene	24
2.2.3 Ombestemmelse i kullene	30
3 Konklusjon	37
Bibliografi	39
Vedlegg	41
Vedlegg A	41
Vedlegg B	45
Vedlegg C	53

Figurer

- Figur 1: Fremstilling av hvordan kadetter endrer mening etter å ha gjennomgått en sosialiseringssprosess.....5
- Figur 2: Kronologisk fremstilling av hvordan vi har gått frem i denne oppgaven..... 11

Tabeller/Diagrammer

Tabell: Fremstilling av ønske før, og ønske nå i kullene	17
Diagram: Sammenlikning av OM 3 sine ønsker om videre tjenestested før de startet på Sjøkrigsskolen, da de gikk i OM 0 og i dag.	35

Nomenklatur / Forkortelser / Symboler

Bivariatanalyse: Finner årsakssammenhenger ved å foreta analyse av sammenhengen mellom to variabler (Ringdal 2013, 489). Kalles Crosstabs eller krysstabell i statistikkprogrammet SPSS.

Deduktiv undersøkelse: Går ut på at man allerede har gjort seg noen antagelser og forventninger om hvordan virkeligheten ser ut, som man ønsker å bekrefte eller avkrefte i oppgaven (Jacobsen 2005, 28).

Forklarende problemstilling: Problemstilling som skal avdekke sammenhenger mellom fenomener. Man ser på hvordan noe er, før man kan avdekke hva som er årsaken til at det er slik (Jacobsen 2005, 76).

GOU: Grunnleggende Offisersutdanning. Omtaler kullene ved Sjøkrigsskolen (GOU 1-3).

Hypotese: En påstand eller formening om hvordan vi tror verden ser ut. En påstand som undersøkes empirisk og dermed er mulig å bekrefte eller falsifisere (Jacobsen 2005, 76).

Internalisering: Psykologisk prosess hvor et individ tar til seg andre personers normer, ønsker og innstilling som i utgangspunktet ikke fantes hos vedkommende, nå er en del av han eller hennes personlighet og selvbilde (papirleksikonet 2018).

Korrelasjon: Graden av likhet eller ulikhet mellom to variabler (Griffith 2010, 330).

Korrelasjonsmatrise: En tabell som viser korrelasjonskoeffisienter mellom flere sett av variabler. Hver tilfeldig variabel i tabellen er korrelert med hver av de andre verdiene i tabellen. Dette lar deg se hvilke par som har den høyeste korrelasjonen. Brukes til å undersøke avhengigheten mellom flere variabler samtidig (Griffith 2010, 238).

Krysstabeller: Brukes i bivariatanalyse for å beskrive sammenhengen mellom to kategoriske variabler. Kategoriene for en variabel plasseres i rader, mens kategoriene for den andre variabelen plasseres i kolonner. Cellene mellom disse tilsvarer da antall ganger en bestemt kombinasjon av kategorier oppstod (Kent State university, 2018).

Kvantitativ undersøkelse: Er en undersøkelse som samler inn data i form av tall, for eksempel gjennom spørreundersøkelser. Den sosiale virkeligheten kan så behandles ved bruk av statistiske svaralternativer. Ved bruk av denne metoden dekker man et større område gjennom flere respondenter, men kommer gjerne ikke like godt i dybden som ved kvalitativ undersøkelse (Jacobsen 2005, 64).

OM: Operativ Marine. En linje på Sjøkrigsskolen som fordyper seg i nautikk.

Respondent: Undersøkelsesenheter som svarer på spørreskjemaet.

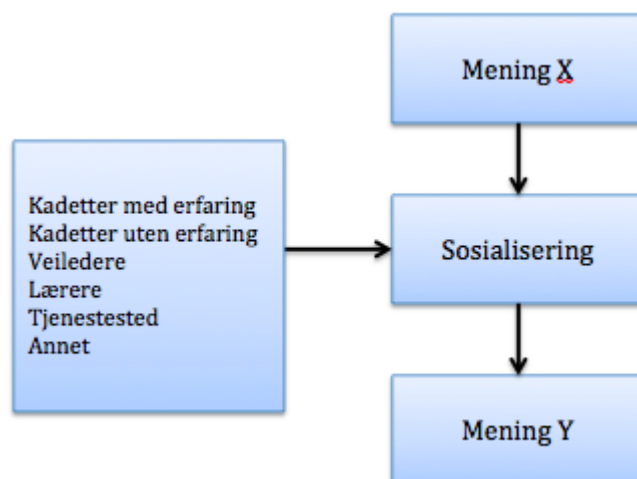
SPSS: Statistical Package for the Sosial Sciences. Statistikkprogram brukt for å analysere data.

TBS: Taktisk Båtskvadron

Univariatanalyse: Analyse av en variabel. Brukes ved presentasjon av data (Storsul 2005).

1 Innledning

Hvert år blir det uteksaminert nye offiserer fra Sjøkrigsskolen for å arbeide om bord Sjøforsvarets fartøyer. Hva som har vært mest populært og ettertraktet blant de nyutdannede offiserene varierer fra år til år. I moderne organisasjonsteori blir det fremlagt at et individ foretar et valg på bakgrunn av interne trekk ved organisasjonen og individenes omgivelser (Lærgreid og Olsen 1978, 24). For å finne årsak til valg må man se på sammenhengen mellom rekrutering, sosialisering, interne organisasjonsstrukturer og individets omgivelser. Med dette kan vi tenke oss at ønske om fartøystype har utformet seg, og kanskje endret seg, i løpet av skolegangen. At gjennom en sosialiseringsprosess har kadettene gått fra å ha en mening X, for å så ha blitt påvirket av omgivelsene og menneskene rundt seg, slik at de etter hvert sitter igjen med en annen mening Y.

Figur 1: Fremstilling av hvordan kadetter endrer mening etter å ha gjennomgått en sosialiseringsprosess.

Denne oppgaven bygger på antakelser og opplevelser i forbindelse med ønsker og motivasjon for tjeneste, og fordelingsprosessen ut i fra dette. OM 3 startet allerede i OM 0 i januar 2015 med å kartlegge ønskene til de 21 (da 24) kadettene i klassen. Det ble gjort en undersøkelse på facebooksidene til klassen der man kartla hvem som ville hvor, og de tallene har vi enda. Det som har vekket vår interesse er at den undersøkelsen som ble gjort i 2015 (altså ganske nært nullpunktet til vår egen undersøkelse) er betydelig annerledes fra det kadettene selv definerer som eget ønske ved nullpunkt. Det var her våre antakelser om at det har foregått en

sosialiseringsprosess startet å vokse frem. Her må en ta med i betraktningen at det er stor variasjon blant kadettene når det kommer til hva de visste om karrieremuligheter *før* de startet ved Sjøkrigsskolen. Noen kom mer eller mindre rett fra videregående skole og visste kanskje knapt hvilke fartøystyper de kunne velge mellom eller hva det innebar, mens andre hadde tjenestegjort i flere år og visste nøyaktig hva de snakket om. Samtidig vet vi at mennesket ikke er i stand til å huske helt rett og virkelighetsnært. Vi har selektiv hukommelse, som betyr at vi husker det vi ønsker å huske, i stedet for hvordan situasjonen faktisk var. Dette kan bety at en kadett som i dag er svært opptatt av fart, spenning og annerkjennelse har lettere for å glemme at han i fortiden ønsket seg til en fartøystype som ikke representerer disse verdiene. Med dette i mente kan en tenke seg at det ikke bare er sosialiseringsprosessen som har endret ønsket til kadettene mellom nullpunkt og OM 0, men rett og slett også økende kunnskap om Marinen og de muligheter som følger etter Sjøkrigsskolen. På den andre siden kan kadettene ha blitt påvirket av konformitet og gruppepress, da spørreundersøkelsen fant sted i starten av OM 0, og den var ikke anonymisert.

Under bakgrunnsarbeidet og oppbyggingen til denne oppgaven har vi stilt oss mange spørsmål og tenkt oss frem til hva vi kan få svar på og hva det er spennende å jobbe videre med. Vi har landet på tre essensielle hypoteser som vi vil se nærmere på:

Hypotese 1: Kullet du går i bestemmer hva som er populært.

Hypotese 2: Kadetter lar seg mer påvirke av hverandre enn ansatte på Sjøkrigsskolen.

Hypotese 3: Kadetter endrer på ønskene etter hvilke muligheter de har.

Videre har vi kommet frem til problemstillingen i oppgaven,

Hvordan sosialiseres kadettene på Sjøkrigsskolen i valg av videre tjenestested i Sjøforsvaret?

1.1 Bakgrunn

Sjøkrigsskolen er en institusjon og en høyskole der fremtidige marineoffiserer utdannes. Her kan man ta bachelor i lederskap med fordypning i navigasjon, maskiningeniørfag, elektronikk og data, elektronikk og automasjon, operative maritime jegeroperasjoner, eller logistikk og administrasjon. Vi kaller disse forskjellige linjene for bransjer, og navigasjonslinjen blir ofte

kalt "Operativ bransje", mens elektro- og maskinfag blir kalt "Teknisk bransje". Likt for alle linjene er at de har like lang plikttid som utdanning etter endt skolegang. Forsvaret og Sjøforsvaret bestemmer allerede når det tas opp elever til utdanning hvor mange som trengs til hver avdeling, og det er Forsvarets behov som styrer hvor det er arbeidsplasser til kadettene etter endt utdanning. Kadettene kan i noen grad bestemme selv hvem som fordeles til hvilke arbeidsplasser, og det er nettopp dette som har ledet frem til denne oppgaven.

Det har blitt kutyme at det er opp til kadettene som klasse å fordele seg og finne ut hvem som skal hvor. Det viser seg at det er stor variasjon i hvordan klassene løser dette og vi har sett flere metoder, alt fra rangering basert på karakterer, til diskusjon og samtaler.

Motivasjonen for å skrive denne oppgaven vokste frem under fordelingen i vår egen klasse, OM 3, i løpet av våre tre år på Sjøkrigsskolen. Vi startet tidlig i OM 0 med å diskutere fordelingsnøkkel, og hvilke verdier vi ville legge i denne. Det var mange gode idéer og ambisjoner, blant annet å se helt vekk fra karakterer, og vekte motivasjon og evner tungt. Samtidig kom det sterke ønsker til syne tidlig, og flere høye røster snakket varmt og kaldt om de forskjellige avdelingene vi kunne fordeles til. Det endte til slutt med en fordeling kun basert på karakterer. Det kan det se ut som at kadettene sterke meninger og fordommer mot fartøystypene gjorde at klassen kjørte seg fast i diskusjonene. Vi kom ingen vei med å diskutere med hverandre, og valgte til slutt å avslutte disusjonen helt og bare fordele ut i fra karakterer. Spørsmål som har dukket opp i ettertid er av typen "hvorfor vil enkelte kadetter kun til den ene avdelingen, og absolutt ikke til noen av de andre fartøystypene?" og "hvorfor har uerfarne kadetter så sterke meninger om de ulike avdelingene når de ikke har vært om bord?". Det viser seg at det er flere forskjellige miljøer på Sjøkrigsskolen, med sterke meninger om de forskjellige våpnene. Vi har lyst til å undersøke hva som påvirker kadettene valg av tjenestested, og om den eventuelt har forandret seg merkbart etter de begynte på Sjøkrigsskolen.

1.2 Mål

Målet med oppgaven er å avdekke om, og i så fall hvordan sosialisering på Sjøkrigsskolen påvirker kadettene veivalg. Vi vil se om det er en sosialisering innad på Sjøkrigsskolen som

påvirker veivalget, eller om det er kadettens private liv som styrer. Vår eneste mulighet er å avdekke sosialisering ved skolen, vi kan ikke si hva som har skjedd i den enkeltes privatliv. Vi kan derimot bekrefte eller avkrefte at meningsskiftet skjer på grunn av mekanismer ved Sjøkrigsskolen. Ved hjelp av spørreundersøkelsen håper vi på å avdekke om det i størst grad er medkadetter med eller uten erfaring fra Sjøforsvaret, eller veiledere og lærere som påvirker hvor kadettene vil tjenestegjøre etter endt utdanning. Ved hjelp av spørreundersøkelsens oppbygging vil det også komme frem om personlige preferanser hos veiledere og medkadetter påvirker ønske om tjenestested.

Oppgavens funn kan brukes til å drøfte problemstillingen rundt fordeling, kadettens kunnskap om forskjellige fartøystyper og muligheter, og bevisstgjøre veiledere og fremtidige kadetter ved Sjøkrigsskolen.

1.3 Begrensninger

Måten vi undersøker på er ved hjelp av en spørreundersøkelse, der vi har avgrenset undersøkelsesenheter til OM-kadetter ved Sjøkrigsskolen. Vi var i utgangspunktet interessert i å undersøke alle bransjer, men begrenset oss med hensyn til tid og omfang i oppgaven. Vi har gjennom vår skolegang fra OM 0 til OM 3 erfart at det er mange sterke meninger og påvirkning innen vår bransje og vil derfor holde oss innenfor disse rammer. Da GOU 0 har utgått ved Sjøkrigsskolen har vi ikke hatt mulighet til å undersøke et OM 0-kull.

Spørreundersøkelsen har gitt oss mange muligheter i forhold til hva vi vil se nærmere på, men i denne oppgaven har vi valgt å begrense oss til å sammenlikne kullene, og se hvilke forskjeller vi finner og hvordan det kan forklares med sosialisering.

Oppgaven vil også begrense seg til sosialiseringsteori. Slik at selv om motivasjonsteorier og andre påvirkningsfaktorer i utgangspunktet kunne vært interessante å sett nærmere på, vil det i denne oppgaven ikke drøftes noe nærmere med hensyn til oppgavens størrelse. En annen begrensning i denne oppgaven er at vi ikke har mulighet til å kunne kartlegge hvordan

sosialiseringprosesser utenfor skolen, i kadettene sine sivile vennegjeng, familie eller media, påvirker kadettene som går på skolen. På samme måte har vi heller ikke anledning til å undersøke om tidligere sosialiseringprosesser som kadettene var en del av før de startet på Sjøkrigsskolen har påvirket dem. Vår oppgave begrenser seg til å se på OM kullene som går på Sjøkrigsskolen i våren 2018, og hvordan skolen, dens kadetter og ansatte har bidratt til å påvirke disse kadettene i deres ønske om tjenestested etter endt utdanning.

1.4 Metode

Vi har valgt å benytte oss av en hypotetisk deduktiv undersøkelse, for å bekrefte eller avkrefte tre hypoteser vi har om at kadettene blir sosialisert i løpet av Sjøkrigsskolen. Hypotesene vil videre hjelpe oss å svare på den forklarende problemstillingen som nevnt innledningsvis. For å samle inn de nødvendige dataene så vi det mest hensiktsmessig å velge en kvantitativ metode for å kunne kartlegge et størst mulig område, og utformet da en spørreundersøkelse som vi ga ut til alle tre OM-kull ved skolen våren 2018. Ved utforming av spørsmålene ønsket vi innledningsvis å vite hvilket kull hver enkelt respondent representerte, da hvert av kullene har tilbragt ulikt antall år på skolen, og mest sannsynlig har blitt ulikt påvirket av sosialiseringprosesser. Vi ønsket også å vite hvem som hadde erfaring fra Marinen fra før, blant annet for å se om de skiller seg ut eller påvirker andre i større grad enn de som ikke har erfaring. For å kunne kartlegge om det har vært en endring i hva kadettene ønsket før skolen og hva de ønsket i dag, var vi nødt til å lage oss et nullpunkt eller et utgangspunkt for å se hvor ville de da, slik at vi senere i undersøkelsen kunne spørre hvor vil de nå. For å kunne danne dette nullpunktet var vi avhengig av å stole på kadettene sine hukommelse. Vi gjorde også det samme på andre siden av skalaen, hvor vi spurte kadettene om det var en fartøystype de absolutt ikke ønsket seg til før de startet på skolen, for å så spørre om det var en bestemt fartøystype de absolutt ikke ønsker seg til i dag. Gjennom tekstsvare ba vi også respondentene om kort å utype hvorfor de ønsket seg til en spesiell fartøystype, samt hvorfor de absolutt ikke ønsker seg til en annen. Bakgrunnen for disse spørsmålene er å avdekke om enkelte fartøystyper er mer eller mindre populære enn andre, og i tilfelle hvorfor.

Vi vet at mennesker generelt lar seg påvirke av omgivelsene og menneskene rundt seg, gjennom det som kalles sosialiseringprosesser. For å avdekke om det på skolen snakkes opp eller ned enkelte fartøystyper spør vi respondentene om de i første omgang har hørt positiv omtale om enkelte fartøystyper på Sjøkrigsskolen, i tilfelle fra hvem og om hvilke. På samme måte spør vi; har de hørt negativ omtale om enkelte fartøystyper på Sjøkrigsskolen, i tilfelle fra hvem og om hvilke. Vi håper at disse spørsmålene kan avdekke om det er en uttalt norm på skolen å snakke opp eller ned bestemte fartøystyper, og i tilfelle hvem som blir hørt når dette blir gjort. Er det veiledere, kadetter med erfaring fra Sjøforsvaret, kadetter uten erfaring fra Sjøforsvaret, lærere, gammelt tjenestested eller noe helt annet som har påvirkningskraft på kadettene? Vi har valgt å spørre om akkurat disse, da vi antar at det er her det er best sosialiseringsgrunnlag. Fordi vi tidligere har stilt spørsmål om hvilke fartøystyper de ønsker seg til og hvilke de absolutt ikke ønsker seg til, kan vi nå se på sammenhengen om de fartøystypene som blir snakket positivt om er de som er mest populære, på lik linje som at de som blir snakket ned er de fartøystypene som respondentene ikke ønsker seg til.

Ved behandling av data valgte vi å bruke statistikkprogrammet Statistical Package for Social Sciences, SPSS. Ved bruk av programmet som benytter seg av standard statistisk metode, kan vi se etter sammenhenger i svarene vi fikk tilbake fra våre medkadetter. Før vi ser på sammenhengene mellom de ulike svarene, ønsker vi i første omgang å presentere dataene gjennom en univariatanalyse. Her ser vi nærmere på hva respondentene har svart på hvert enkelt spørsmål og presenterer dataene fra de interessante funnene hver for seg. Videre går vi over til å finne sammenhenger mellom de ulike svarene ved å foreta en bivariatanalyse. Her gjennomfører vi en korrelasjonsmatrise, som vi bruker til å trekke ut interessante sammenhenger. Vi ser nærmere på alle sammenhenger som viser et signifikansnivå på 90% og høyere. Grunnen til at vi velger et signifikansnivå på 90% og ikke 95%, som er vanlig praksis ved behandling av statistikk, er fordi mengden respondenter i vårt tilfelle er så lavt at bare et par avvik fra mengden kan være med på å senke signifikansnivået under 95%. For å da være sikker på at vi ikke forkaster noen interessante sammenhenger man burde gå videre med, velger vi i denne undersøkelsen å sette forkastningsgrunnlag på 0,1. Når vi gjøre dette er det for øvrig viktig å være klar over at dette øker faren for type 1 feil, altså at vi forkaster en sann 0 – hypotese. Sammenhengene som tilfredsstillt signifikanskravet analyserer vi ytterligere ved

bruk av krysstabeller som ser hvordan en uavhengig variabel blir påvirket av en avhengig variabel. Etter bivariatanalysen vet vi hvilke variabler som påvirker hverandre.

Gjennom analyse og drøfting trekker vi paralleller mellom funnene som er gjort og drøfter det opp mot hverandre og teorien som ble presentert innledningsvis. Måten vi velger å presentere oppgaven på er å ta utgangspunkt i tre hypoteser, og svare på disse med delkonklusjoner. Vi avslutter oppgaven med en hovedkonklusjon som svarer på problemstilling og forslag til videre undersøkelser.

Figur 2: Kronologisk fremstilling av hvordan vi har gått frem i denne oppgaven.

Det er svakheter ved undersøkelsen og det dukker opp flere og flere ting vi tenker vi kunne spurt om, samt formuleringer som kunne vært bedre. Én av disse svakhetene er at det ikke er noe klart skille mellom hva en "veileder" og hva en "lærer" er. Vi har gått inn med en tanke om at "lærere" er sivile, og militært ansatte er "veiledere". Dette kommer ikke frem i spørreskjemaet. Det kan tenkes at OM 1 og OM 2 oppfatter dette forskjellig, med tanke på at i OM 2 blir man fulgt opp i større grad av militært ansatte faglærere i faget "Praktisk Militær Navigasjon", men under seilas blir de kalt "veiledere". Dermed er det vanskelig å fastslå hva respondentene mener med de forskjellige uttrykkene. Vi tar utgangspunkt i at det menes militær veileder og sivil lærer i svarene.

En annen svakhet med spørreundersøkelsen er at vi ikke har noen nøyaktig metode for å måle hvem kadettene lar seg bli påvirket av. Vi spør kadettene om de har hørt positiv eller negativ omtale om enkelte fartøystyper på Sjøkrigsskolen og i tilfelle av hvem de har hørt dette fra. Deretter tar vi utgangspunkt i at de har blitt påvirket dersom de krysser av at de i stor eller svært stor grad har hørt positiv eller negativ omtale fra enkelte alternativer. Det er da her en mulighet

for at selv om kadettene har hørt mye omtale fra enkelte hold, ikke nødvendigvis har tatt det til seg, noe som da vil være en feilkilde og en unøyaktighet i vår drøfting av funn.

Spørreundersøkelsen vi har benyttet oss av er anonym. Likevel er det relativt få undersøkelsesenheter i hver klasse, og vi ser at det er lett for oss forfattere å gjenkjenne våre egne klassekameraters spørreskjemaer. Dette ser vi ut i fra tidligere tjenestested, erfaring, ønsker og håndskrift. Ovennevnte kan være en svakhet i undersøkelsen dersom respondentene er redd for å bli gjenkjent, og dermed ikke svarer helt ærlig.

1.5 Teori

I denne oppgaven har vi valgt å se nærmere på sosialiseringsteori for å belyse funnene våre. Vi har laget et "nullpunkt" ved å spørre kadettene hva de ville før de søkte Sjøkrigsskolen. Ved å sammenligne dette med hva de vil i dag, kan vi undersøke om det har skjedd en sosialiseringssprosess som har påvirket valgene deres. En annen viktig faktor er motivasjon, og hva som motiverer deg som individ, men i denne oppgaven begrenser vi oss til sosialiseringsteori.

Sosialiseringbegrepet

Sosialisering er de sosiale prosessene som gjør at et menneske tar til seg ulike normer, verdier og handlingsmønstre som er å finne i et samfunn. Det er altså prosessen som gjør at en person blir mer som de rundt seg. Dette kan være i en bydel, i familien eller på skolen. Sosialisering skjer ved at individet blir påvirket av det sosiale miljøet og kulturen som er i samfunnet vedkommende oppholder seg i. En sosialiseringssprosess oppfattes som vellykket når individet internaliserer en atferd tilknyttet det spesifikke miljøet (Skirbekk og Tjora 2018). Hvert enkelt individ er ulikt påvirket av en sosialiseringssprosess, avhengig av individets tidligere erfaringer, tilhørighet og læring (Lærgreid og Olsen 1978, 30-31).

Antesipert sosialisering

Uttrykket refererer til at en person forutser en fremtidig rolle og et fremtidig arbeidssted, og forbereder seg på dette. Det gjør man ved å tilpasse synspunkt, holdninger og atferd før man trer inn i rollen (Lærgreid og Olsen 1978, 35). Vi kan si at en sosialiserer seg selv, ut i fra de muligheter en ser at en har. For eksempel kan en sosialisere seg selv til å tenke "det er ikke noe poeng for meg å søke meg til Fregattvåpenet da jeg har dårlige karakterer, og mest sannsynlig blir selektert ut". Det er lettere å heller ønske seg det man vet at man sannsynligvis havner, enn å ønske noe veldig sterkt som man sannsynligvis ville måtte gi opp. Samtidig vil det være lettere for en selv å fremstille at der man havnet til slutt, er der man alltid har hatt lyst til å havne. En kadett som gjerne ønsker seg til korvett etter Sjøkrigsskolen vil sannsynligvis tidlig prøve å etablere seg som en hurtigbåtnavigatør, og en som er spesielt interessert i kystnær navigasjon.

Sosial kategorisering

Dette uttrykket beskriver at folk oppfatter seg selv eller andre som medlemmer av en gruppe eller et samfunn. Det kan være en stor gruppe som for eksempel kjønn, rase eller religion, men det kan også være mindre grupper som klubb, venneflokk eller arbeidsgruppe (Bø 2015, 53). I vårt tilfelle er det vanlig å kalle seg en "ubåtmann" eller "fregattmann" og dermed selvkategorisere seg i disse små samfunnene. Å tilhøre en gruppe gir oss trygghet, forutsigbarhet og indre fellesskap, og det ligger i menneskets natur å søke mot dette (Bø 2015, 53).

Kognitiv dissonans

Kognitiv dissonans beskrives som en mental spenningstilstand som oppstår når mennesker opplever en uoverensstemmelse mellom holdninger, eller handling og holdning (Bø 2015, 40). Dette oppleves gjerne svært ubehagelig, og kan beskrives som en mental konflikt når du må velge mellom flere alternativer som er positivt eller negativt ladet. På samme måte kan man oppleve indre spenninger når man utsettes for konformitetspress i en retning som ikke stemmer over ens med hva en selv egentlig ønsker.

Normsendere og sosialiseringsagenter

Når folk sammensluttes i grupper over en viss varighet, skapes sosiale strukturer. Slike strukturer ser vi også i skolesammenheng, med mer eller mindre tydelig avgrensning til det øvrige sosiale liv. Et slikt system kan kalles et sosialt system eller et delsystem (Bø 2015, 23).

I alle studentmiljøer kan det danne seg såkalte *normsendere* eller *soialiseringsagenter*. En normsender er en person som byr frem normer til etterlevelse, og en sosialiseringsagent er en person vi sosialiseres av. På denne måten er egentlig alle sosialiseringsagenter, men noen i større grad enn andre (Bø 2015, 26).

Referansegrupper og referansepersoner

I de forskjellige klassene er det som nevnt stor variasjon i erfaring blant kadettene. Man kan si at det er naturlig at de med mer erfaring fra livet på havet blir et slags forbilde for resten. Dette forsterkes kanskje etter hvert, hvis personen også gjør en god figur på skolen, eller får gode karakterer, tilbakemeldinger, etc. Som kadetter er vi medlem av referansegruppen OM som er tatt opp ved Sjøkrigsskolen, og følger dermed roller og verdier tilhørende disse. Innad i gruppene kan vi også ha referansepersoner, som vi har litt ekstra lyst til å identifisere oss med, og som vi ønsker personen gjensidig skal identifisere seg med oss (Bø 2015, 27).

Sosiale roller

Roller er et sett av forventinger knyttet til en oppgave, stilling eller gruppe (Skirbekk 2018). Man har en rolle som datter, en rolle som sjef, en rolle som forelder, en rolle som elev, etc. Det vi vil se på i denne oppgaven er den type roller som oppstår i en sosial sammenheng, mellom (i utgangspunktet) likestilte. Noen personer er sterkere og klarere enn andre, og disse kan bli det vi kaller *rollemodeller* eller *idoler* (Bø 2015, 29). Hver person vi møter har en rolle, og hver rolle påvirker og sosialiserer oss. En person som for deg innehar en rolle som rollemodell eller idol, kan også påvirke din egen atferd dersom du ønsker å være mer lik denne personen.

Konformitet

Som individ i en gruppe som betyr noe for deg, er det lett å bli konform. Konformitetsbegrepet omfavner dyptsittende og varige personlighetsendringer i form av holdning, handling og

væremåte. Vi endrer oss i retning av fellesverdiene i gruppen som resultat av påvirkning av andre. Dette kan skje gjennom forventningspress og gruppepress (Bø 2015, 93). I vårt tilfelle kan vi komme over konformitet av flere slag. Vi vil nevne (Bø 2015, 93):

- Konformitet i forhold til en attraktiv gruppe: her velges det frivillig å føye seg etter de normer og verdisett som eksisterer i den gruppen du gjerne vil identifisere deg med. F. eks kan en kadett gi uttrykk for å mene at undervannskrig er det høyest aktede krigføringsdomenet, dersom eliten i kadettmassen mener det samme.
- Konformitet på grunn av sosial utrygghet. Man retter seg etter de normer og verdier som er gjeldende i gruppen, i frykt for å ikke bli likt. F. eks kan kadetten føye seg etter flertallet, fordi det er større sjanse for å bli likt av de som er lik deg selv.

Normer

Normer i denne forstand er moralske og etiske leveregler vi har, som påbud og forbud om hva som er sosialt akseptabelt (Bø 2015, 93). Igjennom normene i gruppen definerer vi hva som er bra/riktig, eller dårlig/feil.

Fordommer

Fordommer er holdninger som baserer seg på mangelfull kunnskap og som kan få en person til å uttrykke antipati mot personer, grupper, ideer eller objekter. Fordommer rettes ofte mot sosiale grupper som en selv ikke er medlem i, og kan ofte defineres ut av religiøs tilhørighet, kjønn eller yrke (Svartdal 2017).

2 Funn

Hoveddelen i denne oppgaven er delt inn i to hovedkategorier; presentasjon av data, og analyse og drøfting av data.

2.1 Presentasjon av data

I vedlegg B kan man se en oversikt over hva respondentene har svart på hvert enkelt spørsmål. Dataen er her fremstilt i tabeller. For grafisk oversikt over dataen kan man se vedlegg C.

Man ser blant annet at 53 av 60 kadetter svarte på spørreskjemaene vi sendte ut, som tilsvarer en svarrate rundt 90%. Med 17 av 19 mulige respondenter i OM 1, 17 av 22 i OM 2 og hele 19 av 19 svar fra OM 3, mangler vi bare et par svar fra OM 1 og 5 svar fra OM 2. Halvparten av respondentene krysser av at de har tjenestegjort i Sjøforsvaret tidligere. Av disse kommer 11 fra første klasse, 6 fra andre klasse og 10 fra tredje.

Ut i fra dataene vi har samlet inn fra spørreskjemaene har vi gjort oss noen hovedfunn som vi ønsker å drøfte videre i oppgaven. Vi ser blant annet at kadettens ønske og absolutt ikke ønske om fartøystype etter Sjøkrigsskolen, endrer seg fra kull til kull og vi ser ulike trender i de ulike OM-klassene.

Et annet funn vi har gjort ut i fra dataene som er fremstilt i vedlegg B, er at hvem kadettene lar seg påvirke av, endrer seg i løpet av skolegangen. Vi ser at jo lenger kadettene er på skolen, jo mer mener de at veiledere snakker positivt og negativt om de enkelte fartøystypene. Lærere har stor påvirkning i første klasse, men mindre jo lenger opp i kullene man kommer. I dette funnet kan vi også se at OM-kadettene på tvers av kullene mener at det er medkadetter med erfaring fra Sjøforsvaret som i størst grad snakker positivt om fartøystypene, men også deres påvirkning, sammen med kadetter uten erfaring, øker i takt med antall år kadettene har studert ved skolen.

Et tredje funn er at jo lenger kadettene har gått på skolen, desto mer ser det ut til at de har ombestemt seg både når det gjelder hvor man ønsker å tjenestegjøre etter Sjøkrigsskolen, men også ønske om hvor man absolutt ikke vil tjenestegjøre. Det vil si at ønske før og ønske nå er mer ulikt for kadettene i tredje klasse, enn hva det er for kadettene i første klasse.

 Tabell: Fremstilling av ønske før, og ønske nå i kullene

	OM 1 før (%)	OM 1 i dag (%)	OM 2 før (%)	OM 2 i dag (%)	OM 3 før (%)	OM 3 i dag (%)
Fregatt	26	26	18	14	26	42
Korvett	16	26	23	18	37	16
Minerydder	21	21	0	9	0	5
Ubåt	26	26	9	23	16	32
TBS	5	5	18	18	11	5
Kystvakt	26	26	27	14	26	5

2.2 Analyse av data

På bakgrunn av de dataene vi har funnet og presentert tidligere i oppgaven har vi valgt å analysere enkelte funn nærmere. Videre i dette avsnittet skal vi presentere noen analyser, og knytte de opp mot dataen som tidligere er lagt frem. Som nevnt skal vi undersøke kull for kull og finne forskjeller mellom disse. Med utgangspunkt i de tre hypotesene vi laget oss har vi valgt å se på tre hovedfaktorer; populariteten til fartøystypene i hvert kull, hvem som sosialiserer kullene, og graden av ombestemmelse i hvert kull. Vi vil ta for oss kull for kull når vi drøfter de overnevnte faktorene.

Før vi ser nærmere på kullene, er det verdt å nevne noen detaljer om sammensetning av klassene. I OM 1 har kadettene lederskapsundervisning, og er delt opp i lag bestående av 9 kadetter. Disse kadettene er fra alle de forskjellige bransjene. Klassene, som består av to lag, er dermed splittet og blandet med hele kullet. Derfor er det stor forskjell på hvordan klassen OM 1 og klassene OM 2 og 3 sin hverdag ser ut, og hvor mye de har med andre OM-kadetter å gjøre.

2.2.1 Kull og fartøystypenes popularitet

Første hypotese er: *kullet du går i bestemmer hvilken fartøystype som er populær*. Bakgrunnen for denne hypotesen er erfaringer fra egen skolegang. For eksempel kan man høre at "alle" i

kullet over en selv vil på fregatt, mens dette slett ikke er tilfelle i eget kull. For å undersøke hypotesen vil vi i første omgang drøfte eventuelle trender i de respektive kullene, før vi senere ser på om tiden man har tilbragt på skolen kan ha en innvirkning på hvor man ønsker seg. Det er likevel verdt å nevne at de to neste hypotesene på hver sin måte kan forklare deler av hypotese 1, da vi her diskuterer hvem som har stått for påvirkningen og ombestemmelse opp mot tilgjengelig tilbud. I dette avsnittet vil vi derfor begrense diskusjonen til hvordan trender i de ulike kullene oppstår. Ved å kjøre en bivariatanalyse (Crosstabs) i SPSS ser vi at hvilket kull kadettene tilhører i stor grad påvirker villighet til å tjenestegjøre på enkelte fartøystyper, og vi skal nå forsøke å begrunne dette.

OM 1

Det er 12 stykker (70%) i OM 1 som ønsker det samme i dag, som de gjorde før de søkte seg til Sjøkrigsskolen. To tredjedeler av disse ønsker seg til enten Kystvakt eller minerydder, og skiller seg ut fra de to andre OM-kullene der Kystvakt og minerydder er lite populært. Dette kan ha en sammenheng med at de lar seg i liten grad påvirke av veiledere ved skolen, og vi ser i krysstabeller at OM 1 slår minst ut på at de har hørt positiv omtale fra veiledere ved Sjøkrigsskolen.

Når vi ser nærmere på OM 1, ser vi at det er 4 av 17 kadetter (25%) som ønsket seg til Minerydder før de begynte på Sjøkrigsskolen. Dette på tross av at kun én av disse har tjenestegjort på Minerydder før de startet ved Sjøkrigsskolen. Vi ser også at det er 4 av 4 kadetter i OM 1 som fortsatt ønsker seg til Minerydder i dag, og det er de samme kadettene. På den andre siden kan vi se at det er én kadett i denne klassen som har tjenestegjort på minerydder før, og ønsker seg absolutt ikke dit i dag, og i tekstsvaret fra spørreundersøkelsen begrunner personen dette med kjedelige arbeidsoppgaver. En forklaring kan være at denne personen ikke har en sterk rolle som sosialiseringssagent i denne klassen, eller eventuelt rett og slett ikke har snakket mye negativt om sitt tidligere tjenestested. Det kan være at han eller hun ha følt et konformitetspress på grunnlag av populariteten til minerydderne i klassen, og dermed valgt å ikke si sin mening. Det kan også hende at vedkommende faktisk har gjort nettopp dette, men dersom personen ikke oppfattes som en rollemodell i klassen kan det være at dens mening ikke blitt tillagt mye vekt.

For å kunne begrunne populariteten rundt disse fartøystypene kan vi se nærmere på hvilke avdelinger OM 1 i størst grad har hørt negativ omtale om. Vi ser av dataene vi har funnet at minerydderne ikke skiller seg nevneverdig ut, og både fregattene og undervannsbåtene kommer dårligere ut hos OM 1, når vi ser på kadetter som har registrert negativ omtale om disse. Vi ser også at det er 5 av 17 (30%) i OM 1 som ønsker seg til fregatt i dag, på tross av at fregattene ikke kommer godt ut i forhold til omtale i OM 1. I denne sammenhengen vil vi også se nærmere på hvilke fartøystyper OM 1 har hørt positiv omtale om. Her ser vi at minerydderne ikke skiller seg ut, men stiller likt som fregattene og korvettene med ti positive registreringer. De blir kun slått av Ula-klassen som har 14 registreringer av positiv omtale. Selv om Ula-klassen har mye positiv omtale i OM 1, er det likevel bare 5 av 17 som ønsker seg dit i dag, like mye som fregatt og minerydderne. Verst ut kommer Kystvakten med få positive registrerte omtaler, likevel er det også 5 av 17 som ønsker seg dit i dag. Dette kan tyde på at ingen av fartøystypene lider under noen utpreget negativ omtale ifølge OM 1, men derimot anses som ganske nøytralt. Ut i fra våre funn og med begrunnelser i teorien kan det se ut som at det ikke har rukket å skje mye sosialisering i OM 1. Disse kadettene går ikke i samme klasse på tidspunktet for spørreundersøkelsen, og personene de kanskje søker som referansegrupper kan være kystjegere, hær- og luftkadetter med mindre fokus på profesjonen Operativ Marine. Det kan være én av begrunnelsene for at det ikke har skjedd mye endringer i trend ved nullpunkt og nåværende trend i dette kullet.

Ved hjelp av samme metode ser vi at det er fem kadetter i OM 1 som ønsket seg til Kystvakt før de begynte ved Sjøkrigsskolen, vi ser at fire av de fem fortsatt vil til Kystvakt i dag. Dette kan tyde på at det er en mindre grad av sosialisering i OM 1 enn i de andre kullene, og det underbygges av funnene vi har gjort i forhold til hvor mye positiv og negativ omtale kullene har hørt om de forskjellige fartøystypene, i hypotese 2. I dette tilfellet har minerydderne og Kystvakten fått relativt grei omtale og lite negativt, og det har ikke behøvd å påvirke kadettene valg. På den andre siden kan det kan ha forsterket valget avhengig av hvor mye verdi de tillegger omtalen de har hørt eller at det er noen sterke personligheter i OM 1 som virker som rollemodeller og påvirker de andre kadettene. I dette tilfellet er det vanskelig å si om disse to avdelingene kommer godt ut fordi mange av kadettene ønsker seg dit, eller om mange av kadettene ønsker seg dit på grunn av at de kommer godt ut. Et annet interessant aspekt er at disse to fartøystypene som er spesielt populære i OM 1 er de fartøystypene som omtales som mest avslappet, og de fartøyene med minst skrog i størrelse og besetning. Vi ser i begrunnelsen

for fartøysønske at kadettene i OM 1 i stor grad snakker om spenning og hastighet når det kommer til andre fartøy enn Kystvakt og mineryddere. Dette er både positive og negative fordommer, som kan stemme eller ikke stemme avhengig av hvem som vurderer de. At et fartøy er rolig og "slapt" kan være negativt og kjedelig for én kadett, men behagelig for en annen.

På den andre siden er OM 1 den klassen som har oppholdt seg på Sjøkrigsskolen i kortest periode av de tre OM-klassene, og i hvilken grad de har rukket og blitt sosialisert av sine omgivelser kan derfor være begrenset. I denne klassen står gjerne inntrykkene de hadde før de startet på skolen sterkt igjen sammenlignet med de inntrykkene som skapes på skolen. Det er da tidligere sosialiseringprosesser fra andre faktorer som familie, tidligere tjenestested, sivile venner og media fremfor den pågående, som kan være årsaken til at det er noe unormalt som er populært i det yngste kullet. Som vi vil komme tilbake til i hypotese 3 kan den korte tiden som er tilbragt på skolen og de tidligere sosialiseringprosessene også forklare den lave ombesemmelstendensen i denne klassen.

OM 2

OM 2 skiller seg ut fra resten av OM-kadettene ved at det er relativt få som ønsker seg til fregatt (3 av 17) og en relativt stor andel sammenliknet med de andre kullene (4 av 17) som vil til TBS.

Vi ser nærmere på fartøystypen som skiller seg mest ut i OM 2, TBS. Vi ser at det er 5 av 17 som ønsket seg til TBS før de begynte ved Sjøkrigsskolen, og det er 4 som ønsker seg dit i dag. Vi ser at det er de samme 4 som fortsatt ønsker seg hit, og den ene som har ombestemt seg har i tillegg valgt å sette opp TBS som en av avdelingene vedkommende absolutt ikke vil til. I tillegg til denne kadetten er det tre andre (altså fire totalt) i OM 2 som har satt opp TBS som den avdelingen de absolutt ikke vil tjenestegjøre ved. Ved å undersøke denne respondenten som har gått fra å ønske seg til TBS til å absolutt ikke ønske seg dit nøyere ser vi at vedkomne verken har hørt positiv eller negativ omtale om TBS fra noen. Dermed kan vi ikke fastslå at valget til vedkomne har blitt påvirket av hva som er populært i klassen, men kanskje heller fått et annet fokus i sitt sivile liv. På den andre siden kan det tenkes at ny kunnskap har endret preferansene hans eller hennes. Forskning viser at kunnskap kan endre hvor mye et menneske påvirkes (Bø 2015, 347). Ikke hvilken som helst kunnskap, men den kunnskapen som er relevant for en aktuell sak kan bidra til å endre holdninger og meninger. På den måten kan vi si at ervervelse av ny kunnskap også er sosialisering. Av de fire andre som fortsatt vil til TBS er det kun én

som registrerer positiv omtale, og ingen som registrerer negativ omtale. I OM 2 er det hele 8 av 17 som har hørt positiv omtale om TBS, og det er en betydelig større del enn i de andre OM-klassene (tre i OM 1 og seks i OM 3). Ved Sjøkrigsskolen tas det annet hvert år opp et "jegerkull", det vil si en klasse med hovedsakelig kystjegere og marinejegere. Disse kan påvirke kullene på mange måter, men det interessante her er at GOU 2 ikke er et jegerkull og dermed har ikke OM 2 vært på lag med eller omgått disse kadettene i noen særlig grad. Det kunne forklart den store populariteten til TBS i denne klassen, dersom kadettene hadde jegere som referansepersoner eller rollemodeller. På den andre siden kan det være relasjoner på tvers av kullene og kadetter som har jobbet sammen tidligere. I og med at de fem kadettene hadde TBS som valg ved sitt nullpunkt, kan den høye andelen forklares som en tilfeldighet. På den andre siden kan det være en form for antisept sosialisering og selektiv hukommelse. Det kan være at enkelte kadetter som i dag anser seg selv som en fremtidig kystjeger selv føler at de alltid har vært det, på tross av at de kanskje hadde en drøm om ubåtlivet før de søkte seg til Sjøkrigsskolen. Når vi ser at det kun er én av de fire som vil til TBS som faktisk har hørt positiv omtale om fartøystypen, mens i resten av klassen er det 8, kan det tenkes at de fire står for mye av den positive omtalen selv, og har innført et godt rykte om TBS i OM 2.

En annen interessant oppdagelse i OM 2 er at de har en stor andel kadetter (7 av 17) som absolutt ikke ønsket seg til ubåt før de startet ved Sjøkrigsskolen, og i dag kun tre som absolutt ikke vil tjenestegjøre der. Samtidig var det kun 3 som ville til ubåttjenesten før Sjøkrigsskolen, og dette har økt til fem stykker som i dag vil tjenestegjøre på ubåt. Dette tyder på at ubåttjenesten blir godt omtalt i OM 2, og dette vil vi undersøke nærmere. Vi ser at ubåttjenesten nyter god omtale generelt i alle kull, og i OM 2 er det 13 av 17 som har registrert positiv omtale. Av negativ omtale er det kun 2 av 17 som har registrert dette, og disse funnene er med på å forklare hvorfor fem stykker i dag vil og fire stykker har endret mening fra å absolutt ikke ville. Vi ser at to respondenter har endret mening radikalt fra å absolutt ikke ville på ubåt før Sjøkrigsskolen, til å ønske seg dit i dag. Disse funnene tyder på at ubåt er en svært populær fartøystype i OM 2. Vi ser at det er kun én kadett som har tjenestegjort i ubåtvåpenet tidligere og uttrykker i spørreundersøkelsen at han har svært gode erfaringer fra tjenesten og ønsker seg tilbake. Dersom denne personen har innflytelse på klassen kan det ha noe med årsaken å gjøre. Det kan tenkes at denne personen blir oppfattet som en normsender eller referanseperson og dermed påvirket flere av sine medkadetter. Dersom den store påvirkningen skyldes denne ene ubåtkadetten, kan det tenkes at de andre som nå ønsker seg til ubåt har begynt med en slags

sosial kategorisering og laget seg en "gjeng" med de som vil tjenestegjøre på ubåt. Det er en kjent sak i Marinen at ubåtfolket føler seg litt spesielle (og kan bli sett på som litt spesielle) og det kan godt tenkes at denne kulturen starter allerede på Sjøkrigsskolen. Det er en tøff og spesiell tjeneste, og referansegruppen "ubåtmiljøet" sees ofte på som en eksklusiv og mystisk klubb, som det for noen er svært attraktivt å bli en del av. Videre er det relativt få i denne klassen som har tjenestegjort tidligere (5 av 17), og dette kan tyde på at de er mindre erfarne og dermed mer åpne for å la seg påvirke og trekkes mot et fellesskap. I og med at de erfarne kadettene er så få, vil det være svært avhengig av den enkelte erfarne kadetts evne til å formidle budskapet, samt om personen oppfattes som en referanseperson om han eller hun klarer å påvirke de rundt seg. På den andre siden kan det også tenkes at disse kadettene har dårlige erfaringer fra sitt tidligere tjenestested, og dermed ikke har bidratt med positiv omtale om den aktuelle fartøystypen.

OM 3:

I dag er fregattfartøyene de mest populære i OM 3, da 8 av 19 ønsker seg hit. Det er mye i forhold til de andre klassene der det henholdsvis er 5 og 3 i OM 1 og OM 2. Vi ser at ubåttjenesten og fregattfartøyene er de mest populære hos OM 3 i dag, selv om de ikke var det ved nullpunkt. Dermed ser vi at hypotese 3 bygger oppunder hypotese 1 på følgende måte: tilgjengelige stillinger i OM 3 påvirker hva som er populært, men det påvirker også graden av ombestemmelse. Det stemmer overens med at OM 3 er den klassen som i størst grad har ombestemt seg, og at hva som er tilgjengelig også er populært. I OM 3 er det tre fartøystyper som skiller seg ut i forhold til positiv omtale, vi ser at ubåt, fregatt og korvett registrerer positiv omtale fra henholdsvis 19, 15 og 18 kadetter. Dette gjenspeiles i at ubåt og fregatt er populært i dag, og korvett var i stor grad populært ved nullpunkt.

Det er en interessant forskjell mellom OM 1 og OM 3 som er verdt å drøfte. Vi ser at i OM 1 er Kystvakt og minerydder populære, mens disse er nokså upopulære i OM 3. Når vi går inn i spørreskjemaene til OM 1 og ser hva de begrunner det med ser vi at det er "rolig tjeneste", "mulighet for å trene ombord", "liten besetning", "behagelig turnus" og liknende som blir trukket frem. I tillegg er det enkelte som drar frem "skarpe oppdrag" og "givende tjeneste" som viktige momenter. Dette kan tyde på at det er en roligere tjeneste som tiltrekker disse kadettene, og at det ikke er noen "skam" å ønske det. Hos de som absolutt ikke ønsker seg til disse våpnene har de ofte satt ubåt eller korvett på førstevalg, og begrunner dette med "fart og spenning",

"utfordrende navigering", "gode karrieremuligheter", etc. Det kan se ut som at det er et skille mellom de som søker spenning og utfordringer i OM 1, og de som helst vil ha en forutsigbar hverdag, trene ombord, ha en grei turnus, og så videre. I OM 3 er det 6 av 19 kadetter som skriver utfyllende svar om hvorfor de absolutt ikke vil tjenestegjøre på minerydder. Begrunnelsene som går igjen i tekstsvarene fra spørreundersøkelsene er "kjedelig", "uinteressant operasjonsmønster", "det virker slapt", "dårlig inntrykk", "defensivt", "ikke krigføring", "ikke utfordrende" etc. Det kan virke som det er en norm i OM 3 at man må utfordre seg selv, og strebe etter det "vanskeligste". Disse vil som regel tjenestegjøre på korvett, ubåt eller i TBS, og begrunner dette med motstykkene; "fart og spenning", "krevende navigasjonsmessig", "karrieremuligheter", "tøft løp", "konkurranse", "profesjonalitet", "status" og så videre. Kanskje er det slik at de som "bare" vil på minerydder eller Kystvakt bryter en norm i klassen, blir sett på som slappe, utnytter ikke sitt fulle potensial, er dårlige i navigasjon, etc. Man kan se for seg at visse miljøer i OM 3 kan fungere som referansegrupper, og dermed påvirke resten av klassen til å ville og mene at man skal ha høye ambisjoner og sikte mot det vanskeligste og det mest konkurranseutsatte. Normbrudd i denne sammenhengen kan føre til at man frykter tap av anerkjennelse, og at man blir sett på som uambisiøs og lite "flink". Eksempelvis kan det fort bli nevnt "Åja, vil han *bare* til minerydder?" i OM 3 sitt klasserom. I OM 3 kan det tenkes at fordommene mot minerydderne og Kystvaten har stått sterkt over tid, og ingen har prøvd å motvirke dette da det kun er tre stillinger her som kadettene må fylle.

Hypotese 1 påvirkes også av tiden kadettene har vært på skolen, og da i hvor stor grad de har vært utsatt for påvirkningsprosess. Hvem de har blitt påvirket av diskuterer vi mer i hypotese 2.

Delkonklusjon: Hypotese 1

Som nevnt ovenfor er det i OM 1 minerydderne og Kystvakten som er populær, og de som ønsket seg dit før Sjøkrigsskolen har i liten grad endret mening. Til sammenlikning er TBS populært i OM 2, sammen med ubåttjenesten som har gått fra å være nokså upopulært, til å bli relativt populært i denne klassen. I OM 3 er det i dag fregatt og ubåt som utpeker seg som de mest populære fartøystypene og dette henger kanskje sammen med at det er åtte fregattplasser og seks ubåtplasser i fordelingslisten til klassen. Som vi ser så er det en forskjell fra kull til kull på hvilke fartøystyper som er populære, og på bakgrunn av dette kan man si at hypotesen vår stemmer. Et funn som bygger opp under hypotesen er at det i OM 3 ser ut til å være viktig å

ønske seg til en "tøff", "vanskelig" eller "utfordrende" avdeling, mens for eksempel i OM 1 kan det se ut til å være motsatt. Det kan skyldes de verdier kadettene hadde med seg inn i tjenesten, og eventuell påvirkning tidlig i skolegangen. Det at vi har gjort funn som viser hvor stor forskjell det er fra kull til kull, kan brukes til å bekrefte hypotesen, nemlig at kullet en går i, bestemmer hva som er populært. Hvorfor det er slik, skal vi diskutere videre i avsnittene om sosialisering og ombestemmelse i kullene.

2.2.2 Hvem sosialiserer kullene

Hypotese 2 er at *kadetter lar seg mer påvirke av hverandre enn hva de gjør av ansatte på Sjøkrigsskolen*. Tanken bak denne hypotesen er at kadettene har mye mer interaksjon med hverandre til daglig, i forhold til hva de har med de ansatte på skolen. Vi vet dessuten at det er mye erfaring ute og går blant kadettene selv i hver enkelt klasse, som øker kadettenes autoritet og troverdighet, samt at de i større grad oppfattes som normsendere på bakgrunn av sin erfaring. Vi flytter her fokuset vekk fra trend i kullene og over til hvem som har stått for påvirkningen i den gitte tiden hvert enkelt kull har tilbrakt på skolen. For å undersøke denne hypotesen tar vi utgangspunkt i spørsmålene fra spørreskjemaet som var rettet mot om kadettene hadde hørt positiv eller negativ omtale om enkelte fartøystyper i Sjøforsvaret, og i tilfelle fra hvem de har hørt dette fra.

Gjennom disse spørsmålene så vi blant annet, som tidligere nevnt i presentasjon av data, at det er forskjell mellom kullene når vi ser på hvor mye omtale de tar til seg fra medkadetter og hvor mye de tar til seg fra lærere og veiledere. Ved å analysere denne forskjellen ytterligere kan vi se nærmere på hvor mye av sosialiseringen på skolen som skyldes Sjøkrigsskolen og dens ansatte, og hvor mye som skyldes kadettene selv innad i kullene. Når vi undersøker dette ser vi på avkryssninger om positiv og negativ omtale, men kun "i stor grad" og "i svært stor grad". På denne måten får vi ikke med oss "i svært liten grad", "i liten grad" og "i noen grad" da vi anser det som mindre relevant og tvilsomt hvor stor betydning det har. Her er det en viss fare for at vi overser enkelte sammenhenger, da vi kun ser på en begrenset del av dataen. I deloverskriftene under finner vi antallet avkryssninger for hver enkelt klasse.

OM 1: 21 avkryssninger

I undersøkelsen kommer det frem at OM 1 nesten ikke har hørt positiv omtale om fartøystypene fra andre enn *medkadetter med erfaring fra Sjøforsvaret* (65%), og til dels *tjenestested* (25%). I denne klassen er det 10 av 17 som har tjenestegjort i Sjøforsvaret fra før. Disse kadettene har tilegnet seg erfaringer og opplevelser som de resterende gjennomgående kadettene bare kan vente utålmodig i tre år for å oppleve. Kadettene med erfaring har allerede vært utsatt for en sosialiseringssprosess i sin tidligere avdeling og deres identitet, normer og verdier som de tilegnet seg der, ble tatt med videre da de startet på skolen. Erfaringen og ferdighetene deres gjør dem kanskje mer fremoverlent, selvsikker og høyrøstet, med mange og klare meninger. Disse kadettene kan da fort oppleves som referansepersoner innad i klassen, som kan være grunnen til at OM 1 i hovedsak tar til seg positiv omtale om enkelte fartøystyper fra *medkadetter med erfaring fra Sjøforsvaret*. På den andre siden er det ikke vanskelig å forestille seg at de uerfarne kadettene er nysgjerrig på hvilken fremtid som venter dem, og kanskje bunner årsaken for at de har hørt mest fra *kadetter med erfaring fra Sjøforsvaret*, ut i noe så enkelt som avstand og tilgjengelighet. Kanskje er det rett og slett høyere terskel for å gå til veiledere og lærere sitt kontor, enn det er å spørre sidemannen i klasserommet. Vi ser også at flere har hørt positiv omtale fra *tjenestested*. Dette kan skyldes at det er så mange som har erfaring fra Sjøforsvaret fra før som øker prosentandelen i klassen av hvem som krysser av her. Samtidig kan årsaken være at disse kadettene tjenestegjorde på sin tidligere avdeling for bare kort tid siden, og at minnene fra denne avdelingen, hva som ble sagt og hva som ble gjort, fortsatt står sterkt i hukommelsen.

OM 1 er den eneste klassen hvor det er flere som mener at *lærere* snakker mer positivt om fartøystypene enn *veilederne*. Vi vet at kadettene i GOU 1 har lite med bransjespesifikke veiledere å gjøre, da de for det meste har ledelsesundervisning. Dette kan påvirke hvem de hører omtale om fartøystyper fra, i tillegg til at det er lenge til fordelingsprosessen skal skje og at det derfor kanskje ikke er deres største fokus.

Vi ser også at det kun er 1 av 17 kadetter (5%) i denne klassen som i stor eller svært stor grad har hørt negativ omtale om enkelte fartøystyper i Sjøforsvaret og at også dette er fra en *medkadett med erfaring fra Sjøforsvaret*. At det er så stor forskjell på om de har hørt positiv

eller negativ omtale fra *kadetter med erfaring fra Sjøforsvaret*, kan skyldes at kadettene er konforme på grunn av sosial utrygghet. Denne klassen er en relativt nyetablert gruppe og kadettene er gjerne opptatt av å bli likt, og ikke bli oppfattet som negativ. De holder derfor kanskje tilbake de negativt ladede meningene om fartøystypene, for å ikke skille seg ut fra mengden. Man har kanskje også mindre tillitt til lærere og veiledere i forhold til kadetter, noe som kan være årsaken hvorfor kadettene ikke ønsker å oppsøke informasjon fra disse. Ut i fra dataene vi har samlet inn kommer det da ganske klart frem at kadettene fra OM 1 lar seg påvirke mer av medkadetter, enn hva de gjør av de ansatte på skolen.

OM 2: 40 avkryssninger

I OM 2 ser vi at det i større grad registreres omtale om fartøystypene, både i positiv og negativ forstand. Dette kan skyldes at man endrer klasse fra at alle bransjene er mikset og satt sammen av to og to lag, til å være rene bransjerettede klasser. Fokuset skifter fra leder- og teamutvikling til navigasjon og fartøyskunnskap. Det blir større fokus på hvor man ønsker å tjenestegjøre når man skal ut av Sjøkrigsskolen, og kadettene blir stadig påminnet at de må velge mellom de ulike fartøystypene. Det er da naturlig at kadettene fra OM 2 opplever en større grad av omtale om fartøystypene enn hva som var tilfelle for kadettene i OM 1. Det kan også hende at de selv i større grad oppsøker informasjonen selv fordi fokuset som nevnt endrer seg fra første til andre klasse. Vi ser blant annet en markant økning i positiv omtale fra *medkadetter med erfaring fra Sjøforsvaret*, der 15 av 17 kadetter (90%) registrerer det i spørreskjema i OM 2, mot 11 av 17 i OM 1 (65%). Økningen kan blant annet skyldes at det i OM 2 blir et økt fokus på fartøystyper og hvor man ønsker å tjenestegjøre ettersom man er mer omgitt av navigasjon til daglig. Det kan også skyldes et skifte av referansegrupper og referansepersoner som er naturlig når kadettene bytter tilbake til sin gamle klasse.

Videre ser vi at kadettene i OM 2 registrerer mer enn dobbelt så mye positiv omtale fra *veiledere* enn hva som var tilfelle i OM 1. 5 av 17 kadetter i OM 2 krysser av på *veiledere*, mens kun 2 av 17 i OM 1 gjør det samme. Dette kan skyldes at de gjennom kveldsseilaser og helgeseilaser tilbringer mer tid med veiledere i OM 2 enn de gjør i OM 1. Det at man tilbringer mer tid sammen utenfor normal arbeidstid, kan være med på å senke terskelen mellom veileder og kadett som igjen både kan gjøre det enklere for kadetten å spørre om de enkelte fartøystypene og enklere for veilederen å fortelle om dem. Ut i fra dataene vi samlet inn kan vi også se at det

ikke er noen i denne klassen som mener at *veiledere* i stor eller svært stor grad har snakket negativt om fartøystypene. Dette kan skyldes at kadettene er ganske nye for veilederne i andreklasse og at de på grunn av sin rolle som veileder, av profesjonelle årsaker holder igjen sine negative holdninger og tanker om de enkelte fartøystypene, om de skulle ha noen.

Det er også en økning i positiv omtale fra lærere, der vi ser at 20% registrerer dette i OM 2 og 12% mener det samme i OM 1. Kanskje skyldes dette at det i OM 2 er mer undervisning rettet mot det vi skal jobbe med etter endt utdanning. Da kan det åpne seg flere muligheter for å snakke om de enkelte fartøystypene som kadettene skal fordeles til, i større grad enn da hovedfokuset lå på lederrollen og teamutvikling i GOU 1. Det er også vanlig å begynne å snakke om fordelingsnøkkelen i andreklasse, da man er tilbake i klasse med de man skal konkurrere mot om fartøysplasser. Det er da gjerne ikke så merkelig at når disse diskusjonene blusser opp i klassen, blir det mer naturlig for kadettene å søke råd og veiledning av lærere og veiledere som kan tilby et mer objektivt syn på saken.

8 av 17 kadetter i OM 2 registrerer at de har hørt positiv omtale om fartøystypene fra tjenestested, selv om kun seks av kadettene har tjenestegjort i Sjøforsvaret fra før. Dette kan tyde på at de har hørt det fra et tjenestested i en annen forsvarsgren, at de har hørt det fra fremtidig tjenestested eller eventuelt en avdeling de har besøkt. Det er også en økning fra OM 1 til OM 2 i registrering av negativ omtale. Det er 7 av 17 kadetter (40%) i OM 2 som har registrert negativ omtale, mens det i OM 1 kun er én person (5%). Av de som har hørt negativ omtale om enkelte fartøystyper i OM 2, mener mer enn halvparten av disse at dette kommer fra *medkadetter uten erfaring* (4 av 7). Årsaken til denne økningen kan skyldes at kadettene uten erfaring blir mer trygge på seg selv og våger å uttrykke sine meninger i klassen, uten å være like preget av konformitetspress. Kanskje hadde enkelte av kadettene uten erfaring sterke meninger om fartøystypene før de startet på skolen som de har blitt formet av media, familie og venner, og at det først er nå de tør å uttrykke seg. De har i tilfelle falt ut av konformitet som skyldes sosial utrygghet. Det kan også skyldes at de har besøkt og gjesteseilt med enkelte fartøystyper underveis i utdanningen, hvor de her har fått ny kunnskap og dannet seg holdninger og preferanser som de i større grad enn før tør å gi uttrykk for. Ut i fra dataene kan vi se at også i OM 2 blir medkadetter oftere hørt enn hva veiledere og lærere på skolen blir.

OM 3: 44 avkryssninger

I OM 3 ser vi en generell økning i avkryssning når det gjelder om respondentene har hørt noe omtale om fartøystyper. I alt registreres det 44 avkryssninger der kadettene har hørt negativ eller positiv omtale om fartøystyper og dette er henholdsvis 19 og 4 kryss mer enn i OM 1 og OM 2. Vi ser altså at i hvilken grad respondentene har fått med seg positive og negative kommentarer om fartøystyper, øker i takt med årene man tilbringer på skolen. Dette kan skyldes noe så enkelt som akkumulasjon av registrert omtale over lenger tid, kadettene har hatt mer tid til å snakke med folkene rundt seg og da større mulighet til å høre på (og kanskje la seg påvirke av) andres meninger og holdninger. Dette er sosialisering i praksis. Det kan også skyldes at det nærmer seg graduering for kadettene i OM 3 som betyr at man etter hvert er nødt til å bestemme seg for hvilket fartøy man ønsker å tjenestegjøre på. Kadettene her er derfor gjerne mer oppsøkende og innhenter informasjon mer aktivt nå enn før.

Vi ser at 85% av kadettene i OM 3 hører positiv omtale fra *medkadetter med erfaring fra Sjøforsvaret*, noe som er en nedgang fra OM 2 som har 90%. OM 3 er for øvrig den klassen som oftest registrerer at *kadetter uten erfaring fra Sjøforsvaret* i stor eller svært stor grad snakker positivt om fartøystypene. Også i denne klassen kan det tenkes at de uerfarne har blitt tryggere på seg selv etter flere år ved Sjøkrigsskolen. På den ene siden kan vi tenke at de ytrer seg mer, på den andre siden kan det tenkes at de nå blir oftere hørt enn tidligere.

Når det kommer til negativ omtale er det hovedsakelig registrert negativ omtale fra medkadetter. Vi ser at 3 av 19 (15%) har hørt negativ omtale fra *medkadetter med erfaring fra Sjøforsvaret*, mens 4 av 19 kadetter (20%) har hørt negativ omtale om fartøystyper fra *medkadetter uten erfaring fra Sjøforsvaret*. Disse endringene kan tyde på at skillet mellom hvem som har tjenestegjort i Sjøforsvaret fra før og hvem som ikke har gjort det begynner å bli mer og mer ubetydelig. Etter tre år med foredrag, gjesteseiling og samtaler med ansatte i Marinen, ved skolen og kadetter, er kadettene uten erfaring mer enn kapable nok til å ta egne vurderinger om fartøystypene. Det kan se ut til at de uerfarne kadettene har jobbet seg opp på et kunnskapsnivå gjennom skolegangen, som gjør at de i større grad blir sett og hørt når de ytrer sine meninger. Kanskje har de også opparbeidet seg såpass mye respekt og troverdighet at de nå fungerer som rollemodeller eller referansepersoner i klassen. Det er ikke nødvendigvis like

viktig for disse kadettene å være konforme og føye seg etter hva de mer erfarne kadettene mener lenger. Når en gruppe har tilbragt så lang tid sammen som OM 3 har, er det naturlig at klassekameratene blir mer trygge på hverandre slik at personligheten til hver enkelt kommer mer frem. Når kunnskapsnivået mellom kadettene samtidig jevnes ut, er det heller personligheten og fremtreden til den enkelte som avgjør om vedkomne blir hørt eller ikke. Det kan virke som at når man har kommet til tredje året har gjennomgått et skifte i referansepersoner og rollemodeller i klassen. Fra at det tidligere hadde sammenheng til om man hadde erfaring eller ikke, til at det nå er den enkeltes individ personlighet, troverdighet og popularitet som spiller inn.

Ut i fra resultatene fra spørreskjemaet, kan det tyde på at kadettene lar seg mer og mer sosialisere av veiledere, jo lenger tid de har studert ved skolen. Det er langt flere av kadettene fra OM 3 enn i OM 1 og OM 2, som mener at *veiledere* omtaler fartøystypene, både positivt og negativt. I OM 3 er det 11 av 19 kadetter (60%) som har hørt én eller flere veiledere snakke positivt om én eller flere fartøystyper. Mens 2 av 19 kadetter (10%) i samme klasse har hørt negativ omtale fra *veiledere*, mot ingen i de resterende klassene. Det kan henge sammen med at tredjeklasse er i fordelingsprosessen, og kanskje oppsøker mer informasjon fra veiledere om tjenestestedene og hvilke muligheter de gir. Det kan også skyldes at kadettene etter hvert får mer tillitt til veiledere, og at de derfor åpner seg mer for å få råd og veiledning. Etter flere år på skolen kjenner veiledere og kadettene hverandre også mer på et personlig plan. Dette alene kan gjøre at det blir vanskeligere for veilederne å alltid skulle holde fast på rollen de har som veileder, uten å slippe ut egne personlige preferanser og meninger om fartøystypene. I OM 3 er det kun 1 av 19 kadetter (5%) som har hørt positiv omtale fra lærere. Videre er det en liten nedgang i forhold til OM 2 når det kommer til positiv omtale fra tjenestested, 25% mot 30% i OM 2. Dette kan ha en sammenheng med at det er færre i OM 3 som har tjenestegjort i Sjøforsvaret før de startet sin utdanning ved Sjøkrigsskolen.

Delkonklusjon: Hypotese 2

I dataene vi samlet inn fra spørreskjemaene kan vi se at samtlige respondenter, bortsett fra én i OM 2, svarer at de har hørt positiv omtale om enkelte fartøystyper i løpet av sin utdanning på Sjøkrigsskolen. Det er derimot stor forskjell fra kull til kull angående hvor mye negativ omtale

de har oppfattet. Vi ser en trend der det øker i takt med kullene, fra 35% som svarer ja i OM 1, til 70% i OM 2 og 75% i OM 3. Alle tre kull har flest som krysser av på at de har hørt positiv omtale fra *medkadetter med erfaring fra Sjøforsvaret*. Samtidig fordeler det seg likt mellom kullene når det kommer til at alle tre kull har i noen grad hørt positiv omtale fra *medkadetter uten erfaring fra Sjøforsvaret*. Når vi ser på *veiledere* er det derimot større forskjell mellom kullene. Der ser vi at OM 1 i mindre grad har hørt positiv omtale fra veiledere om fartøystyper. OM 2 har i noen grad hørt positiv omtale fra veiledere, mens i OM 3 svarer godt over halvparten at de i stor eller svært stor grad har hørt positiv omtale fra veiledere. Samtidig er OM 3 det eneste kullet som i det hele tatt har plukket opp negativ omtale, og som nevnt kan det ha en sammenheng med at de oppsøker mer informasjon for å forberede seg til fordelingsprosessen.

Ut i fra dataene vi har samlet inn fra spørreundersøkelsene kan det se ut som at hypotesen vår stemmer med tanke på at medkadetter med og uten erfaring samlet sett, får flere avkryssninger enn veiledere og ansatte til sammen. På den andre siden er dette bare et mål på hvor mye kadettene har hørt fra disse partene, og ikke et direkte mål på hvor mye de har latt seg påvirke. Det er mulig at autoritet, grad og erfaring hos de ansatte på skolen, gjør at kadettene blir lettere påvirket av hva de sier, enn hva de ville gjort om medkadetter sa det samme. Likevel er det ikke mulig å påvirke noen om man ikke uttrykker hva man tenker og mener om de enkelte fartøystypene, og i spørreundersøkelsen kommer det helt tydelig frem at kadetter uttrykker seg mer om fartøystypene enn ansatte. På bakgrunn av dette og dataene vi har samlet inn fra spørreundersøkelsen mener vi derfor at vi kan si at hypotese 2, *kadetter lar seg mer påvirke av medkadetter enn hva de gjør av ansatte på Sjøkrigsskolen*, stemmer.

2.2.3 Ombestemmelse i kullene

Den siste hypotesen er at *kadetter endrer på ønskene etter hvilke muligheter de har*. Bakgrunnen for denne hypotesen er erfaringer vi gjorde oss etter egen fordelingsprosess. Her erfarte vi at enkelte kadetter som i utgangspunktet hadde uttrykt et ønske, underveis endret ønsket sitt til et fartøy hvor det var mindre konkurranse om plassene. I foregående avsnitt ser vi at kadettene i hovedsak sosialiseres mer i løpet av årene, men at det skifter fra å sosialiseres av medkadetter til å sosialiseres av veiledere i større grad. Videre vil vi se nærmere på om kadettene i de ulike kullene ønsker seg til samme sted i dag, som de gjorde før de begynte ved

Sjøkrigsskolen. Her er det mest naturlig å se på OM 3, da de som eneste kull visste med sikkerhet hvilke stillinger som var tilgjengelig på tidspunktet spørreundersøkelsen ble gjennomført. Det er likevel verdt å se på OM 1 og OM 2 da kadettene fort kan danne seg et bilde over hva som er populært i klassen, og om de har det som kreves for å eventuelt kunne nå opp i konkurransen. Vi vil undersøke dette, for å kunne si noe om hvor vidt kadettene tilpasser seg de mulighetene de har. Vi tar for oss kull for kull og undersøker hvor mange av kadettene som har endret mening underveis.

OM 1 og OM 2:

I OM 1 ser vi at det er 5 av 17 kadetter (30%) som har ombestemt seg i løpet av sin tid på Sjøkrigsskolen både når det kommer til hvor de vil tjenestegjøre, og 5 av 17 som har ombestemt seg i forhold til hvor de absolutt ikke vil tjenestegjøre. Motsatt er det da 12 av 17 kadetter (70%) som vil til samme sted nå som før, og 12 av 17 kadetter som absolutt ikke vil tjenestegjøre samme sted nå som før. Vi ser at det er en høy prosent som mener det samme nå som ved nullpunkt. Vi har tidligere i oppgaven undersøkt om kullet kadetten går i bestemmer hvor han/hun vil, og hvem kadettene lar seg påvirke av. I OM 1 er det mange som fortsatt vil det samme som ved nullpunkt, og det gjenspeiles også i at de ikke slår ut mye på undersøkelsen av sosialisering i kullene. På den andre siden kan det tenkes at kadettene i OM 1 ikke har fått oversikt over hvilke stillinger de skal fordele seg på, og dermed ikke har noen formening om de kommer til å få ønsket sitt oppfylt enda. Likevel danner man fort et bilde av hvem som er flinke i klassen, hvem som har mye erfaring, hvem som er stødige navigatører, og hvem som kanskje vil ha best karakterer når fordelingen nærmer seg. Når vi tar dette i betraktning kan vi se for oss at det skjer en viss grad av selvsosialisering og tilpassing av ønsker til muligheter allerede her.

Når det kommer til OM 2 er det flere som har ombestemt seg i forhold til hvor de ville før de begynte på Sjøkrigsskolen, enn de som har ombestemt seg i forhold til hvor de absolutt ikke vil tjenestegjøre. Det er 10 av 17 kadetter (60%) som har ombestemt seg når det gjelder hvor de vil tjenestegjøre, og 6 av 17 (35%) som har ombestemt seg i forhold til hvor de absolutt ikke vil tjenestegjøre. Motsatt er det 7 av 17 kadetter (40%) som ønsker seg til samme sted som før, og 10 av 17 (60%) som absolutt ikke ønsker seg til samme sted som de absolutt ikke ønsket seg til før de startet sin utdanning ved Sjøkrigsskolen. OM 2 har en økning fra OM 1 når det kommer til ombestemmelse, og det kan kanskje forklares av økningen i sosialisering, eller som nevnt at

de begynner å få en forståelse for hvordan de ligger an i konkurransen internt i klassen, og hvilke muligheter som er realistiske for dem. Dermed kan vi se for oss at det skjer antepert sosialisering for å tilpasse seg, og unngå kognitiv dissonans hos den enkelte med tanke på hva de vil og hvor de havner. På dette tidspunktet har de i større grad oversikt over hvilke stillinger som kommer, selv om listen ikke blir fastsatt før på et senere tidspunkt. At ombestemmelsen øker kan også ha en sammenheng med at de bytter klasse fra miksede bransjer i OM 1, til ren operativ klasse i OM 2. Det er naturlig å tenke seg til at fokuset da vil skifte til å handle mer om navigasjon opp mot de forskjellige avdelingene. Kadettene vil dermed få et bedre innblikk i hvilke ferdigheter som kreves i de forskjellige avdelingene, og om de selv innehar disse ferdighetene. Et eksempel på naturlig grobunn for selvsosialisering i denne sammenhengen kan være at man erfarer at man ikke er rask nok i hoderegning eller beslutningstaking til å bli en hurtigbåtnavigatør. Da er det enklere å si at man heller ønsker seg til fregatt på grunn av for eksempel karrieremulighetene, enn å innrømme for seg selv og andre at man ikke er flink nok til å velge korvett.

Selv om stillingene ikke er fastsatt for disse klassene har man i både første og andre klasse tilgang til fartøysfordelingen hos kullene som har gått over dem. Dette gjør at de tidlig kan se en trend i fordelingen, og ut i fra dette danne seg et bilde av hvordan det mest sannsynlig vil se ut hos dem selv. Det er for eksempel ingen overraskelse at vi ikke får ubegrenset plasser til de mindre fartøystypene, og kadettene som ønsker seg til disse stedene skjønner relativt tidlig at man da blir nødt til å konkurrere om plassene.

OM 3:

I OM 3 har vi oppdaget et interessant fenomen. Ikke bare er OM 3 det kullet som i størst grad har ombestemt seg, men listen over hvor kadettene ønsker seg i dag er nesten identisk med hvor de faktisk har blitt fordelt. De besvarte spørreundersøkelsen flere måneder etter at fordelingen ble endelig, og de har hatt mye tid til å reflektere rundt sin fremtidige jobb. Dette er i og for seg et godt tegn og en positiv utvikling. Fenomenet er spesielt spennende å diskutere, fordi vi vet at flere i klassen havnet på fartøystyper som de "egentlig" ikke hadde på førstevalg. Det vil si, at i diskusjoner og liknende kom det frem at for eksempel mange flere ville på korvett før vi startet fordeling enn de som vil i dag. De kan ha endret sin innstilling til fartøystypen for å se lyst på fremtiden og ny jobb, eller de kan ha krysset av på at de vil til denne fartøystypen for å ikke innrømme et nederlag for seg selv. Det kan se ut som at kadettene tidlig i OM 3 begynte

med antesipert sosialisering da listen over fartøystyper ble klar, og hver enkelt så hvordan de lå an med tanke på karakterer og fartøystypenes popularitet. Når de nå gir uttrykk at de ønsker seg dit de havner, kan det se ut som at de har tilpasset sine holdninger, forventninger og synspunkt for å tilpasse seg rollen i ny jobb. Kanskje begynner de heller å glede seg og forberede seg til den avdelingen de ser at de havner, i stedet for å kjempe en tapt kamp for å havne der man innerst inne ønsket seg. På den andre siden er undersøkelsen anonym, men i OM 3 vil det likevel være lett for oss som skriver oppgaven å kjenne igjen respondentene ut i fra tidligere tjenestested, ønsker, etc. Tar vi dette i betraktning er ikke mulig å fastslå om respondentene ikke vil innrømme nederlaget for seg selv, eller om de har en frykt for at resten av klassen skal tenke at de ikke fikk førstevalget sitt som en følge av dårlige karakterer. Derfor er det vanskelig å si noe om de svarer ærlig ovenfor seg selv, eller sine medkadetter, eller om de faktisk har skiftet førstevalg til den avdelingen der de har fått jobb.

I OM 3 er det flere som ombestemmer seg i forhold til hvor de vil tjenestegjøre, enn hvor de ikke vil tjenestegjøre. Det er også flere her enn i de to resterende klassene som har ombestemt seg når det kommer til hvor de vil tjenestegjøre, da dette gjelder hele 12 av 19 kadetter (65%) i denne klassen. Til sammenligning er det bare 4 av 19 kadetter (20%) har ombestemt seg i forhold til hvor de absolutt ikke vil tjenestegjøre, som er færre enn hva som er tilfelle i begge de to klassene under. Dette betyr at hele 80 % (15 av 19) i denne klassen holder fast på hvor de absolutt ikke ønsker å tjenestegjøre, som kan tyde på at de står fast ved inntrykket de hadde da de søkte seg inn på skolen. Det kan også skyldes at kadettene startet skolegangen med negative fordommer mot disse fartøystypene, som i ettertid krever arbeid for å endre på da det bare kan forsvinne ved informasjonsinnhenting og et genuint ønske om å skifte tankemønster. Det er da enklere å bare la det være, som igjen kan forklare hvorfor så mange ikke har endret på sine absolutt ikke ønsker i klassen. Årsaken til den store endringen i ønsket tjenestested kan, i likhet med klassene over å henge sammen med at man innser hva som er realistisk for en selv med tanke på tilgjengelige stillinger og hvordan man ligger an i den interne konkurransen i klassen. Om man ikke ligger an til å få førstevalget sitt, er det mer naturlig å oppsøke og ta til seg positiv omtale vedrørende andre- eller tredjevalget sitt, i forhold til fartøystypen man absolutt ikke vil på.

Som tidligere nevnt ser vi stor forskjell på hvor kadettene i OM 3 mener de ville ved nullpunkt, hvor vi ser at de ville i OM 0 på Facebookundersøkelsen (nær nullpunkt) og hvor de vil i dag.

Det er for øvrig verdt å nevne at fire av respondentene fra spørreundersøkelsen som ble gjennomført i OM 0, ikke har deltatt på spørreundersøkelsen som ble gjennomført i OM 3. Dette skyldes at to av dem ikke lenger går på Sjøkrigsskolen og de resterende to skriver denne oppgaven, og av den grunn valgte å avstå fra å svare på sin egen undersøkelse i OM 3. Det er også tre kadetter som ikke har svart på undersøkelsen i OM 0, men fordi en av disse også har sluttet før det ble gjennomført en undersøkelse i tredje klasse, er det bare to av disse som har betydning i denne sammenhengen. På tross av at respondentene i de ulike spørreundersøkelsene ikke alltid er de samme, er det likevel interessant å se på hva kadettene i OM 3 svarte i OM 0. Undersøkelsen ble gjort på et tidspunkt som var veldig nært nullpunkt i tid, men det er likevel betydelig variasjon i hva kadettene nå mener at de ønsket på dette tidspunktet og hva de faktisk ønsket. Dette kan bekrefte at vi ikke husker helt korrekt i forhold til hva som var virkeligheten, eller det kan forklares med at kadettene gjennom en form for selvsosialisering, har selektiv hukommelse vedrørende saken. På den andre siden er undersøkelsen i OM 0 tatt etter at kadettene begynte på Sjøkrigsskolen, og ønskene deres kan ha endret seg fra de begynte til da. Er dette tilfelle så er det ikke nødvendigvis fordi kadettene husker feil eller har selvsosialisert seg selv som er årsaken til endringen, men heller sosialisering i perioden fra nullpunkt til Facebookundersøkelsen i OM 0. Som nevnt i innledningen er det naturlig med en stor økning i nettopp dette tidsrommet, fra kanskje ingen kunnskap til noe kunnskap. Dette kan forklare at enkelte kadetter tilsynelatende allerede da har skiftet mening. Det kan tenkes at hva kadettene så for seg før de startet ved Sjøkrigsskolen ikke stemte overens med det de lærte om fartøystypene i OM 0, og at det dermed er årsaken til en endring mellom nullpunkt og OM 0. Vi kan heller ikke se bort i fra at forskjellen mellom hva kadettene nå mener at de ønsket før de startet på Sjøkrigsskolen og hva de ønsket i OM 0 kan forklares med at det til en viss grad er andre respondenter som svarer på de ulike undersøkelsene.

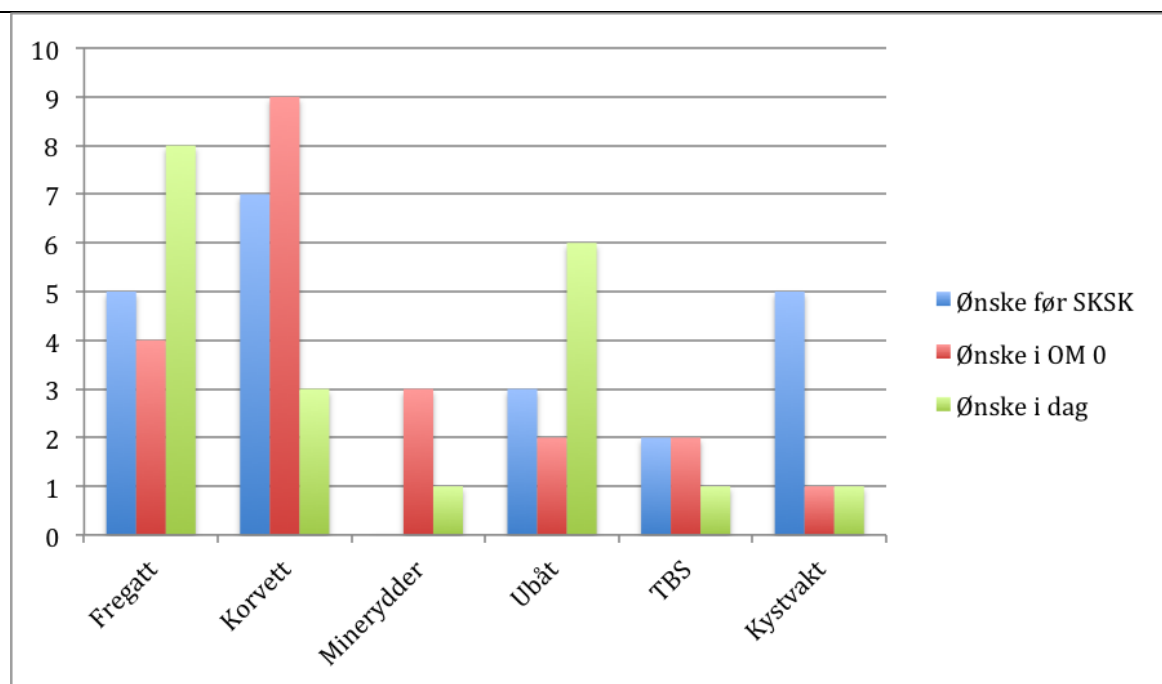

Diagram: Sammenlikning av OM 3 sine ønsker om videre tjenestested før de startet på Sjøkrigsskolen, da de gikk i OM 0 og i dag.

I spørreundersøkelsen vi hadde i OM 0 var det hele ni stykker som skrev at de ville til korvett etter endt utdanning. I dag er det bare tre, noe som kan ha sammenheng med at de har innsett hvor de sannsynligvis havner. Ved å innse at man ikke får drømmen sin oppfylt kan det oppstå en stor grad av kognitiv dissonans. Vi mennesker har et behov for å være konsistente, og når virkeligheten ikke stemmer overens med ens drømmer, holdninger og visjoner så fører det til en ubehagelig spenningstilstand i oss. Det er vanskelig å akseptere disse følelsene, og da er det ofte lettere å prøve å rettferdiggjøre sin atferd og ombestemme seg i forhold til hva man ønsker, og man kan lage nye drømmer og visjoner som stemmer overens med det som sannsynligvis kommer til å skje. Ombestemmelsen kan også ha en sammenheng med at de i løpet av utdanningen har fått en bedre selvinnsett i egne evner og kunnskaper, og kanskje selv sosialisert seg hvis de mener at de ikke er stødige nok i hurtigbåtnavigasjon dersom korvett opprinnelig var drømmen. Vi kan også se for oss at når en kadett innser at han eller hun kommer til å havne på fregatt i stedet for korvett, vil vedkommende også søke etter informasjon om denne avdelingen, og da særlig positiv omtale for å overtale seg selv om at det er like godt eller bedre enn hva man ønsket i utgangspunktet. På denne måten har kadettene selv innhentet informasjon og blitt sosialisert av både kunnskap og påvirkning av de rundt seg. I OM 3 kan det tenkes at graden av ombestemmelse er påvirket av mer og mer sosialisering, men det at ønskelisten er

tilnærmet lik den endelige fordelingslisten tyder også på stor grad av selvsosialisering og antesipert sosialisering hos de enkelte kadettene som innser at de ikke haver der de ønsket seg i utgangspunktet.

Delkonklusjon: Hypotese 3

Det vi ser i denne analysen er at kullene i større grad ombestemmer seg jo eldre kullene er. Dette underbygger hypotesen, på den måten at i OM 3 vet man nøyaktig hva man har å forholde seg til da man har fått listen over tilgjengelige stillinger. Det kan se ut som at kadettene innser underveis i utdanningsløpet at de har bedre sjans til å få jobb på fregatt enn for eksempel på korvett, og dermed heller ønsker seg dit. Vi ser en økning fra 30% som har ombestemt seg i OM 1 til 60% som har ombestemt seg i OM 2, til 65% som har ombestemt seg i OM 3 med tanke på hvor de har lyst til å tjenestegjøre. Likeledes ser vi at det er en økning fra 30% i OM 1 som har ombestemt seg, til 35% i OM 2, og en nedgang til 20% i OM 3 som har ombestemt seg i forhold til hvor de absolutt ikke vil tjenestegjøre. Dette bygger opp under de tidligere funnene, der vi ser at det plukkes opp mer og mer omtale om de forskjellige fartøystypene jo eldre kullene er. I tillegg ser vi spesielt i OM 3 at de i større grad påvirkes positiv enn negativt, og det viser seg også i den grad de har ombestemt seg sammenliknet med der *vil* tjenestegjøre og der de *ikke vil* tjenestegjøre. Samtidig er det interessant å se at listen over hvor OM 3 ønsker seg i dag er nesten helt identisk med den endelige fordelingslisten til OM 3 i dag. En videre undersøkelse kunne vært å kjøre samme spørreundersøkelse på tre nye OM-kull på Sjøkrigsskolen, og se om graden av ombestemmelse er lik i forhold til tid tilbragt ved skolen, eller om dette er spesielt for akkurat de kullene vi har på Sjøkrigsskolen i dag.

3 Konklusjon

Ved hjelp av de tre hypotesene kan vi bekrefte at det skjer en sosialisingsprosess på Sjøkrigsskolen. Vi kan også fastslå at det er gjennom ansatte og medkadetter at sosialiseringen skjer. Det er vanskelig å komme med noen fasit, men det vi kan være sikre på er at det skjer noe med ønskene til de aller fleste kadettene i løpet av utdanningen. Vi har observert at graden av ombestemmelse øker i takt med alderen på kullene, og det samme gjør graden av sosialisering. Det er absolutt grunn til å sette disse to faktorene i sammenheng og si at kadettene ombestemmer seg i løpet av skolegangen, som en følge av sosialisering. Dette underbygges ytterligere av at det er forskjell fra kull til kull når det kommer til hva som er populært, og dermed kan kadettene ha blitt påvirket av normene og verdsettene innad i sine klasser og referansegrupper. Innledningsvis hadde vi tre hypoteser, og vi tillater oss å gjenta dem her:

Hypotese 1: Kullet du går i bestemmer hva som er populært.

Hypotese 2: Kadetter lar seg mer påvirke av hverandre enn ansatte på Sjøkrigsskolen.

Hypotese 3: Kadetter endrer på ønskene etter hvilke muligheter de har.

Ved å undersøke hypotese 1 fant vi at ja, det er forskjeller fra kull til kull. Vi fant i den sammenheng at Minerydder er meget uinteressant i andre og tredje kull, men nesten en fjerdedel i OM 1 ønsker seg til denne avdelingen. I OM 2 og OM 3 er det henholdsvis TBS og ubåt som skiller seg ut. Dermed har vi bekreftet at det er forskjellige trender fra kull til kull, og det kan være grunnet flere former for sosialisering. Hypotesen kan stemme, men det kan også være tilfeldigheter og årsaker utenfor Sjøkrigsskolen som vi ikke får kontrollert. Det er interessant at det er i OM 2 TBS finner flest interessenter, når OM 2 er det eneste av de tre kullene som ikke er jegerkull og dermed ikke hatt mye med Marinens jegervåpen å gjøre. I og med at disse kadettene mener de ønsket seg til TBS ved nullpunkt kan det undergrave hypotesen i og med at kadettene ikke kjente hverandre på det tidspunktet. Det kan på den andre siden underbygge hypotese 2 ved å si at det har skjedd en selvsosialisering som følge av annen sosialisering i løpet av tiden ved Sjøkrigsskolen, og kadettene nå føler at de alltid har vært en fremtidig jeger.

Når det kommer til hvem kadettene lar seg påvirke av i hypotese 2, ser vi at det endrer seg fra OM 1 til OM 3. I OM 1 er det medkadetter de hører mest fra, mens i OM 2 er det i litt større grad veiledere og ansatte, og i OM 3 tar man til seg enda mer omtale/kunnskap om avdelingene

fra veiledere. Det er ikke dermed sagt at OM 3 ikke hører på medkadetter, men heller tar til seg informasjon fra flere kanaler. Hypotesen er plausibel, det vil si at den stemmer om OM 1, 2 og 3, men i forskjellige grader.

Hypotese 3 kom som en følge av det vi så i praksis, men vi fikk det også bekreftet ved hjelp av vitenskapelig metode. Vi kunne hatt interesse av å undersøke nye kull ved Sjøkrigsskolen for å eventuelt bekrefte det i større grad. Vi ser at det er en påfallende ombestemmelse i OM 3 sammenliknet med selve fordelingslisten, og vår konklusjon er at kadettene i denne klassen har drevet med antasert sosialisering i seg selv, for å få kabalen til å gå opp. Ikke bare for klassen, men også for seg selv og for å unngå ubehaget som følge av kognitiv dissonans. Ved hjelp av vår studie ser vi at graden av ombestemmelse øker i takt med år tilbragt ved skolen. Sannsynligvis har dette en sammenheng med både sosialisering i løpet av skolegangen, samt at kadettene tilpasser seg og blir bedre kjent med muligheter og begrensninger for sin videre tjeneste.

Bibliografi

Bøker:

Bø, Inge

2015. *Påvirkning og kontroll*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.

Griffith, Arthur

2010. *SPSS for dummies*. 2 utgave. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.

Jacobsen, Dag Ingvar

2005. *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. 2. utgave. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Læreid, Per og Johan P. Olsen

1978. *Byråkrati og beslutninger*. Bergen: Universitetsforlaget

Ringdal, Kristen

2013. *Enhet og mangfold*. 3. Utgave. Bergen: Fagbokforlaget.

Internett:

Kent State University

2018. SPSS Tutorials: Crosstabs, libguides.library.kent.edu. 6 mars.

<https://libguides.library.kent.edu/SPSS/Crosstabs>, 14.04.2018

Papirleksikon

2018. Internalisering. *snl.no*, 20 februar.

<https://snl.no/internalisering>, 09.03.2018

Skirbekk, Sigurd og Aksel Tjora

2018. Sosialisering. *snl.no*, 6 mars.

<https://snl.no/sosialisering>, 09.03.2018

Skirbekk, Sigurd

2018. Roller. *snl.no*, 20 februar.

<https://snl.no/rolle>, 23.05.2018

Storsul, Tanja

2005. *Metode – Statistikk og analyse*. Uio.no, 4 april.

http://www.uio.no/studier/emner/hf/imk/MEVIT1310/v05/lysark/Analyse_4april05.pdf 24.05
.18

Svartdal, Frode

2017. Fordom – psykologi. *snl.no*, 3 februar.

[https://snl.no/fordom - psykologi](https://snl.no/fordom_-_psykologi), 21.05.2018

Vedlegg A

Spørreundersøkelse for OM 1-3, Sjøkrigsskolen

1. Hvilket kull går du på?

2. Har du tjenestegjort i marinen før?

Ja Nei

- Hvis ja: hvilken avdeling?

3. Hvilken fartøystype ønsket du å tjenestegjøre på før du begynte på Sjøkrigsskolen?

Fregatt	
Korvett	
Minerydder	
Ubåt	
TBS	
Kystvakt	

4. Hva tiltrekker deg med fartøystypen du ønsker deg til idag?

5. Hvilken fartøystype ønsker du å tjenestegjøre på i dag?

Fregatt	
Korvett	
Minerydder	
Ubåt	
TBS	
Kystvakt	

-
6. Er det en fartøystype du absolutt ikke ønsket å tjenestegjøre på før du startet på Sjøkrigsskolen?

Fregatt	
Korvett	
Minerydder	
Ubåt	
TBS	
Kystvakt	

7. Er det en fartøystype du absolutt ikke ønsker å tjenestegjøre på i dag?

Fregatt	
Korvett	
Minerydder	
Ubåt	
TBS	
Kystvakt	

8. Hva er årsaken til at du absolutt ikke vil på denne fartøystypen?

9. Har du hørt positiv omtale om enkelte fartøystyper på Sjøkrigsskolen?

JA NEI

- Hvis ja: av hvem? (Flere alternativer godtas)

	I svært liten grad	I liten grad	I noen grad	I stor grad	I svært stor grad
Medkadetter med erfaring fra Sjøforsvaret					
Medkadetter uten erfaring fra Sjøforsvaret					
Veiledere					
Lærere					
Tjenestested					
Annet (skriv hva i raden under)					

- Hvis ja, hvilke(t) fartøystyper?

10. Har du hørt negativ omtale om enkelte fartøystyper på Sjøkrigsskolen?

Ja

Nei

- Hvis ja: Av hvem?

-	I svært liten grad	I liten grad	I noen grad	I stor grad	I svært stor grad
Medkadetter med erfaring fra Sjøforsvaret					
Medkadetter uten erfaring fra Sjøforsvaret					
Veiledere					
Lærere					
Tjenestested					
Annet (skriv hva i raden under)					

- Hvis ja: hvilke(t) fartøystyper

Vedlegg B

Presentasjon av data, fremstilt i tabeller.

Tabell 1: Hvilken fartøystype ønsket kadettene å tjenestegjøre på før de startet på Sjøkrigsskolen.

	OM 1 (stk)	OM 1 (%)	OM 2 (stk)	OM 2 (%)	OM 3 (stk)	OM 3 (%)	Totalt (stk)	Total (%)
Fregatt	5	26	4	18	5	26	14	23
Korvett	3	16	5	23	7	37	15	25
Minerydder	4	21	0	0	0	0	4	7
Ubåt	5	26	2	9	3	16	10	17
TBS	1	5	4	18	2	11	7	12
Kystvakt	5	26	6	27	5	26	16	27

Tabell 2: Hvilken fartøystype ønsker kadettene å tjenestegjøre på i dag.

	OM 1 (stk)	OM 1 (%)	OM 2 (stk)	OM 2 (%)	OM 3 (stk)	OM 3 (%)	Totalt (stk)	Total (%)
Fregatt	5	26	3	14	8	42	16	27
Korvett	5	26	4	18	3	16	12	20
Minerydder	4	21	2	9	1	5	7	12
Ubåt	5	26	5	23	6	32	16	27
TBS	1	5	4	18	1	5	6	10
Kystvakt	5	26	3	14	1	5	9	15

Tabell 3: Hvilke fartøystyper ønsket kadettene absolutt ikke å tjenestegjøre på før de startet på Sjøkrigsskolen.

	OM 1 (stk)	OM 1 (%)	OM 2 (stk)	OM 2 (%)	OM 3 (stk)	OM 3 (%)	Totalt (stk)	Total (%)
Fregatt	1	5	0	0	1	5	2	3
Korvett	0	0	2	9	0	0	2	3
Minerydder	6	32	5	23	10	53	21	35
Ubåt	6	32	7	32	2	11	15	25
TBS	1	5	1	5	3	16	5	8
Kystvakt	1	5	0	0	1	5	2	3

Tabell 4: Hvilke fartøystyper ønsker kadettene absolutt ikke å tjenestegjøre på i dag.

	OM 1 (stk)	OM 1 (%)	OM 2 (stk)	OM 2 (%)	OM 3 (stk)	OM 3 (%)	Totalt (stk)	Total (%)
Fregatt	1	5	1	5	1	5	3	5
Korvett	2	11	2	9	1	5	5	8
Minerydder	6	32	7	32	6	32	19	32
Ubåt	2	11	3	14	3	16	8	13
TBS	4	21	4	18	4	21	12	20
Kystvakt	3	16	2	9	1	5	6	10

Tabell 5: Har kadettene hørt positiv omtale om enkelte fartøystyper på Sjøkrigsskolen.

	Ja (stk)	Ja (%)	Nei (stk)	Nei (%)	Ikke svart (stk)	Ikke svart (%)
OM 1	17	100	0	0	0	0
OM 2	16	94	1	6	0	0
OM 3	19	100	0	0	0	0
Totalt	52	98	1	2	0	0

Tabell 6: Samlet oversikt over hvem kadettene har hørt positiv omtale om fartøystypene fra (tatt utgangspunkt i de som svarte ja på spørsmål om de har hørt positiv omtale om enkelte fartøystyper på Sjøkrigsskolen i tabell 5).

	I svært liten grad (%)	I liten grad (%)	I noen grad (%)	I stor grad (%)	I svært stor grad (%)	Ikke svart (%)
Medkadetter <u>med</u> erfaring fra Sjøforsvaret	0	2	16	44	37	2
Medkadetter <u>uten</u> erfaring fra Sjøforsvaret	13	35	37	8	4	4
Veiledere	4	21	35	29	4	8
Lærere	12	33	39	13	0	4
Tjenestested	10	17	29	25	6	14
Annet	10	8	4	0	4	40

Tabell 7: Oversikt over hvem OM 1 har hørt positiv omtale om fartøystypene fra (tatt utgangspunkt i de som svarte ja på spørsmål om de har hørt positiv omtale om enkelte fartøystyper på Sjøkrigsskolen i tabell 5).

	I Svært liten grad (%)	I liten grad (%)	I noen grad (%)	I stor grad (%)	I svært stor grad (%)	Ikke svart (%)
Medkadetter <u>med</u> erfaring fra Sjøforsvaret	0	0	29	24	41	6
Medkadetter <u>uten</u> erfaring fra Sjøforsvaret	12	35	35	6	0	12
Veiledere	12	29	29	12	0	18
Lærere	12	24	47	18	0	0
Tjenestested	18	18	24	12	6	24
Annet	18	0	0	0	12	71

Tabell 8: Oversikt over hvem OM 2 har hørt positiv omtale om fartøystypene fra (tatt utgangspunkt i de som svarte ja på spørsmål om de har hørt positiv omtale om enkelte fartøystyper på Sjøkrigsskolen i tabell 5).

	I Svært liten grad (%)	I liten grad (%)	I noen grad (%)	I stor grad (%)	I svært stor grad (%)	Ikke svart (%)
Medkadetter <u>med</u> erfaring fra Sjøforsvaret	0	0	6	56	38	0
Medkadetter <u>uten</u> erfaring fra Sjøforsvaret	6	44	38	6	6	0
Veiledere	0	19	50	31	0	0
Lærere	0	44	31	19	0	6
Tjenestested	0	25	13	50	0	13
Annet	6	25	13	0	0	56

Tabell 9: Oversikt over hvem OM 3 har hørt positiv omtale om fartøystypene fra (tatt utgangspunkt i de som svarte ja på spørsmål om de har hørt positiv omtale om enkelte fartøystyper på Sjøkrigsskolen i tabell 5).

	I Svært liten grad (%)	I liten grad (%)	I noen grad (%)	I stor grad (%)	I svært stor grad (%)	Ikke svart (%)
Medkadetter <u>med</u> erfaring fra Sjøforsvaret	0	5	11	53	32	0
Medkadetter <u>uten</u> erfaring fra Sjøforsvaret	21	26	37	11	5	0
Veiledere	0	16	26	42	11	5
Lærere	21	32	37	5	0	5
Tjenestested	11	11	47	16	11	5
Annet	5	0	0	0	0	95

Tabell 10: Hvis ja at de har hørt positiv omtale om enkelte fartøystyper på Sjøkrigsskolen, hvilke fartøystyper gjelder det.

	OM 1 (stk)	OM 1 (%)	OM 2 (stk)	OM 2 (%)	OM 3 (stk)	OM 3 (%)	Totalt (stk)	Total (%)
Fregatt	10	59	8	50	15	79	33	63
Korvett	10	59	13	81	18	95	41	79
Minerydder	8	47	6	38	4	21	18	35
Ubåt	13	76	13	81	19	100	45	87
TBS	4	24	8	50	5	26	17	33
Kystvakt	3	18	4	25	5	26	12	23

Tabell 11: Har kadettene hørt negativ omtale om enkelte fartøystyper på Sjøkrigsskolen.

	Ja (stk)	Ja (%)	Nei (stk)	Nei (%)	Ikke svart (stk)	Ikke svart (%)
OM 1	7	41	10	59	0	0
OM 2	11	65	5	29	1	6
OM 3	13	68	4	21	2	11
Totalt	31	58	19	36	3	6

Tabell 12: Samlet oversikt over hvem kadettene har hørt negativ omtale om fartøystypene fra (tatt utgangspunkt i de som svarte ja på spørsmål om de har hørt negativ omtale om enkelte fartøystyper på Sjøkrigsskolen i tabell 11).

	I Svært liten grad (%)	I liten grad (%)	I noen grad (%)	I stor grad (%)	I svært stor grad (%)	Ikke svart (%)
Medkadetter <u>med</u> erfaring fra Sjøforsvaret	6	16	55	19	0	3
Medkadetter <u>uten</u> erfaring fra Sjøforsvaret	19	13	29	23	3	13
Veiledere	42	23	16	3	3	13
Lærere	58	26	6	0	0	10
Tjenestested	52	23	10	0	3	13
Annet	16	0	0	3	0	68

Tabell 13: Oversikt over hvem OM 1 har hørt negativ omtale om fartøystypene fra (tatt utgangspunkt i de som svarte ja på spørsmål om de har hørt negativ omtale om enkelte fartøystyper på Sjøkrigsskolen i tabell 11).

	I svært liten grad (%)	I liten grad (%)	I noen grad (%)	I stor grad (%)	I svært stor grad (%)	Ikke svart (%)
Medkadetter <u>med</u> erfaring fra Sjøforsvaret	0	29	43	14	0	14
Medkadetter <u>uten</u> erfaring fra Sjøforsvaret	29	14	0	0	0	57
Veiledere	43	0	0	0	0	57
Lærere	43	14	0	0	0	43
Tjenestested	43	0	14	0	0	43
Annet	0	0	0	0	0	100

Tabell 14: Oversikt over hvem OM 2 har de hørt negativ omtale om fartøystypene fra (tatt utgangspunkt i de som svarte ja på spørsmål om de har hørt negativ omtale om enkelte fartøystyper på Sjøkrigsskolen).

	I svært liten grad (%)	I liten grad (%)	I noen grad (%)	I stor grad (%)	I svært stor grad (%)	Ikke svart (%)
Medkadetter <u>med</u> erfaring fra Sjøforsvaret	0	9	73	18	0	0
Medkadetter <u>uten</u> erfaring fra Sjøforsvaret	9	18	36	27	9	0
Veiledere	45	36	18	0	0	0
Lærere	64	36	0	0	0	0
Tjenestested	55	18	9	0	9	9
Annet	27	0	0	9	0	27

Tabell 15: Oversikt over hvem OM 3 har de hørt negativ omtale om fartøystypene fra (tatt utgangspunkt i de som svarte ja på spørsmål om de har hørt negativ omtale om enkelte fartøystyper på Sjøkrigsskolen).

	I Svært liten grad (%)	I liten grad (%)	I noen grad (%)	I stor grad (%)	I svært stor grad (%)	Ikke svart (%)
Medkadetter <u>med</u> erfaring fra Sjøforsvaret	15	15	46	23	0	0
Medkadetter <u>uten</u> erfaring fra Sjøforsvaret	23	8	38	31	0	0
Veiledere	38	23	23	8	8	0
Lærere	62	23	15	0	0	0
Tjenestested	54	38	8	0	0	0
Annet	15	0	0	0	0	85

Tabell 16: Hvis ja at de har hørt negativ omtale om enkelte fartøystyper på Sjøkrigsskolen, hvilke fartøystyper gjelder det.

	OM 1 (stk)	OM 1 (%)	OM 2 (stk)	OM 2 (%)	OM 3 (stk)	OM 3 (%)	Totalt (stk)	Total (%)
Fregatt	3	43	6	55	9	69	18	58
Korvett	3	43	7	64	2	15	12	39
Minerydder	3	43	6	54	13	100	22	71
Ubåt	4	57	8	73	3	23	15	48
TBS	2	29	3	27	2	15	7	23
Kystvakt	1	14	4	36	2	15	7	23

Vedlegg C

Grafisk fremstilling av data

Grafene tar for seg de ulike spørsmålene fra spørreskjemaet hver for seg. Spørsmål fra undersøkelsen som etterspurte tekstsvart er ikke grafisk gjengitt i denne oppgaven.

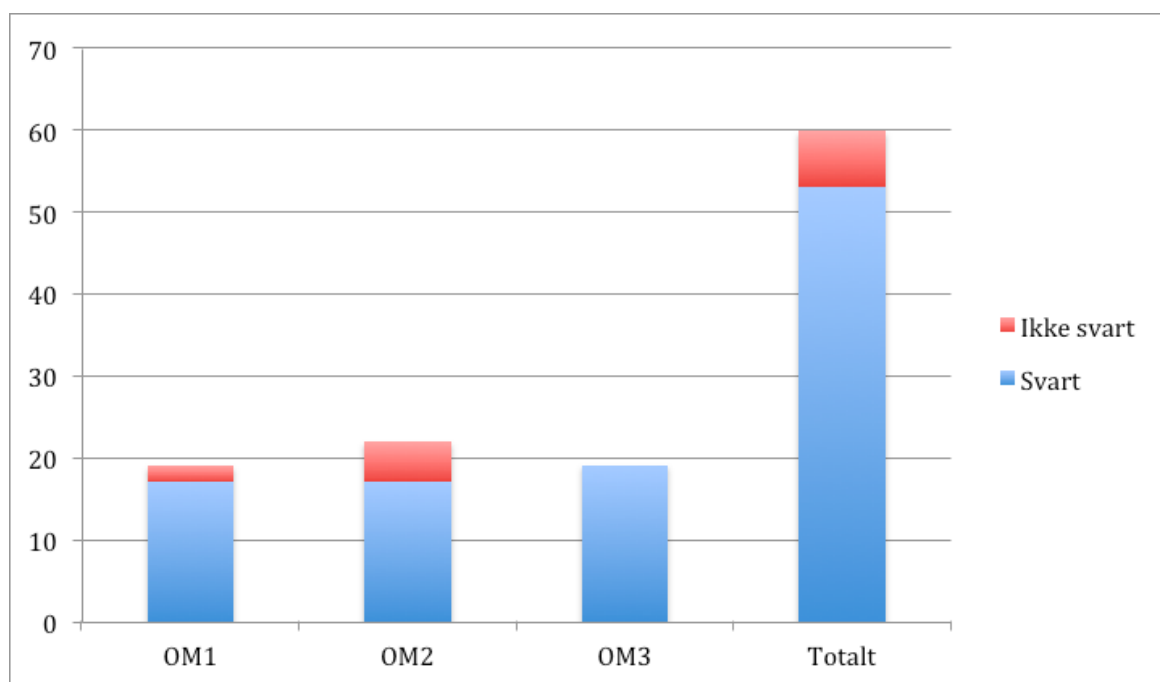

Diagram 1: Hvilket kull tilhører du?

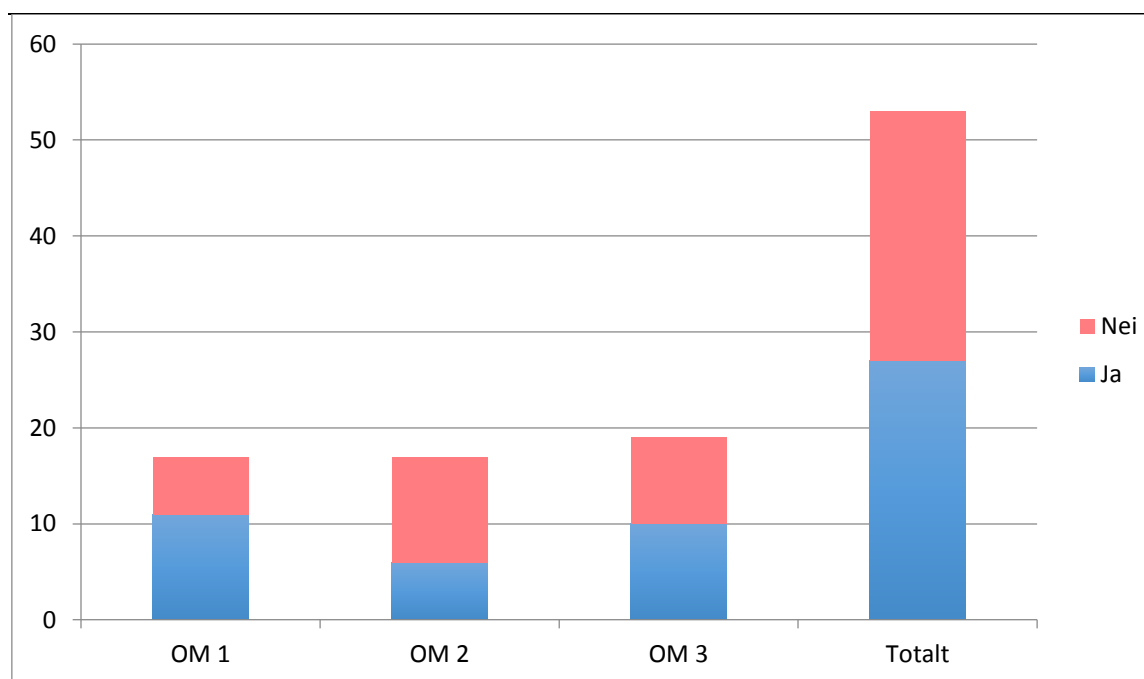

Diagram 2: Har du tjenestegjort i Sjøforsvaret før?

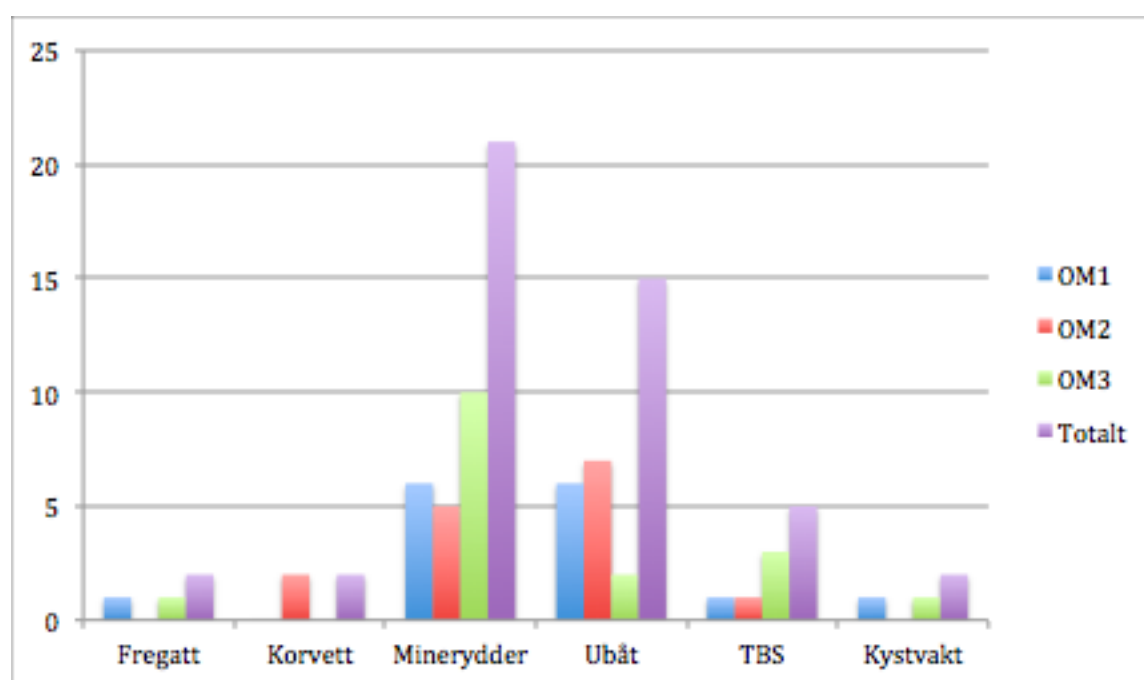

Diagram 3: Hvilken fartøystype ønsket du å tjenestegjøre på før du begynte på Sjøkrigsskolen?

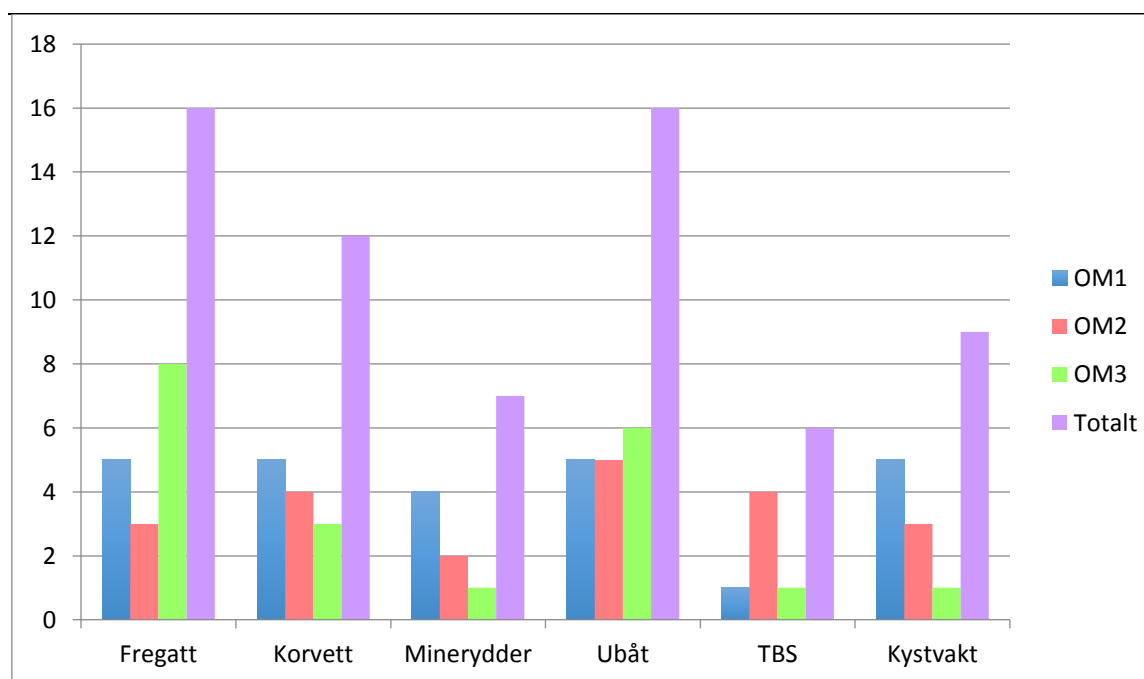

Diagram 5: Hvilken fartøystype ønsker du å tjenestegjøre på i dag?

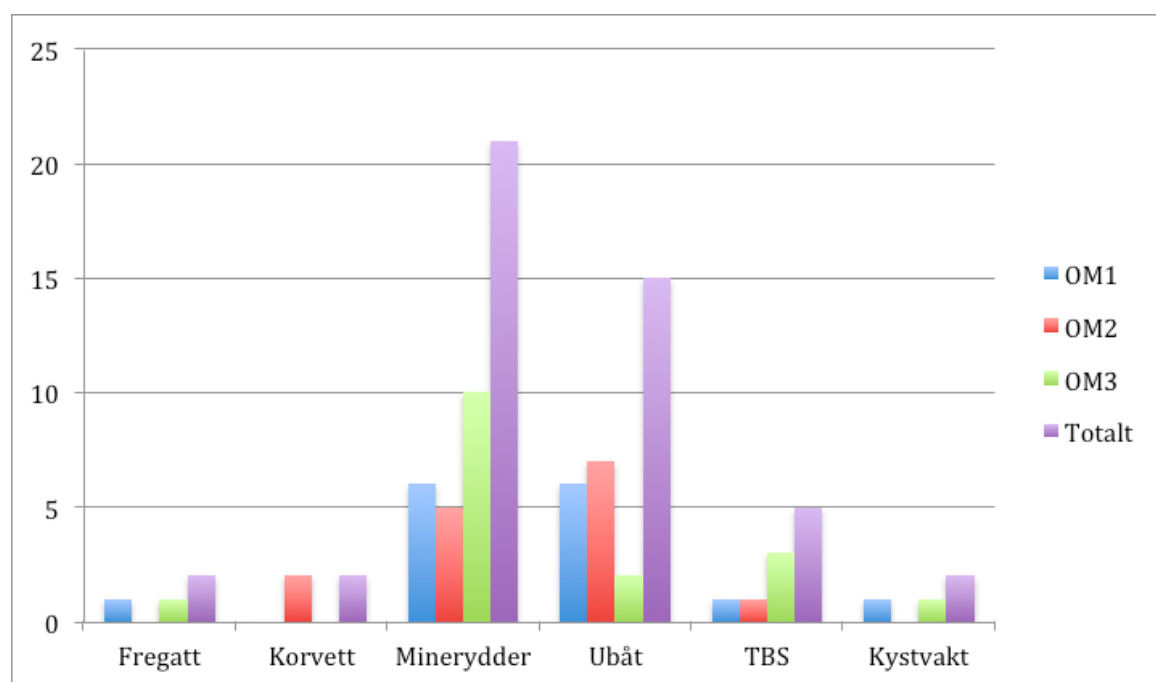

Diagram 6: Er det en fartøystype du absolutt ikke ønsket å tjenestegjøre på før du startet på Sjøkrigsskolen?

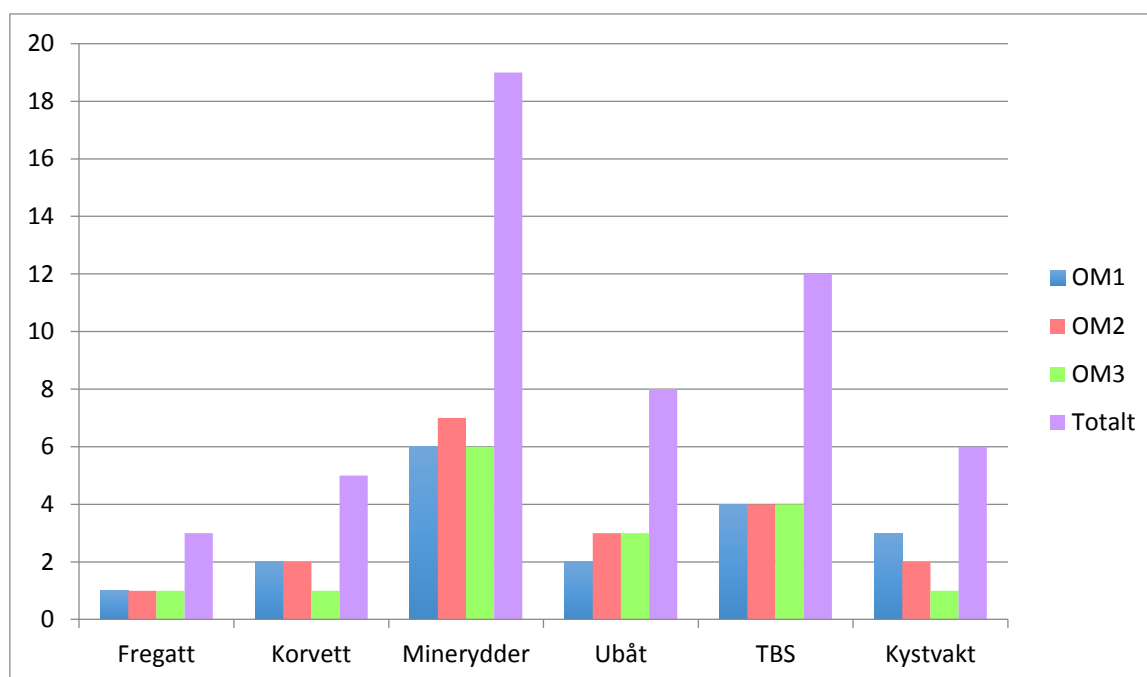

Diagram 7: Er det en fartøystype du absolutt ikke ønsker å tjenestegjøre på i dag?

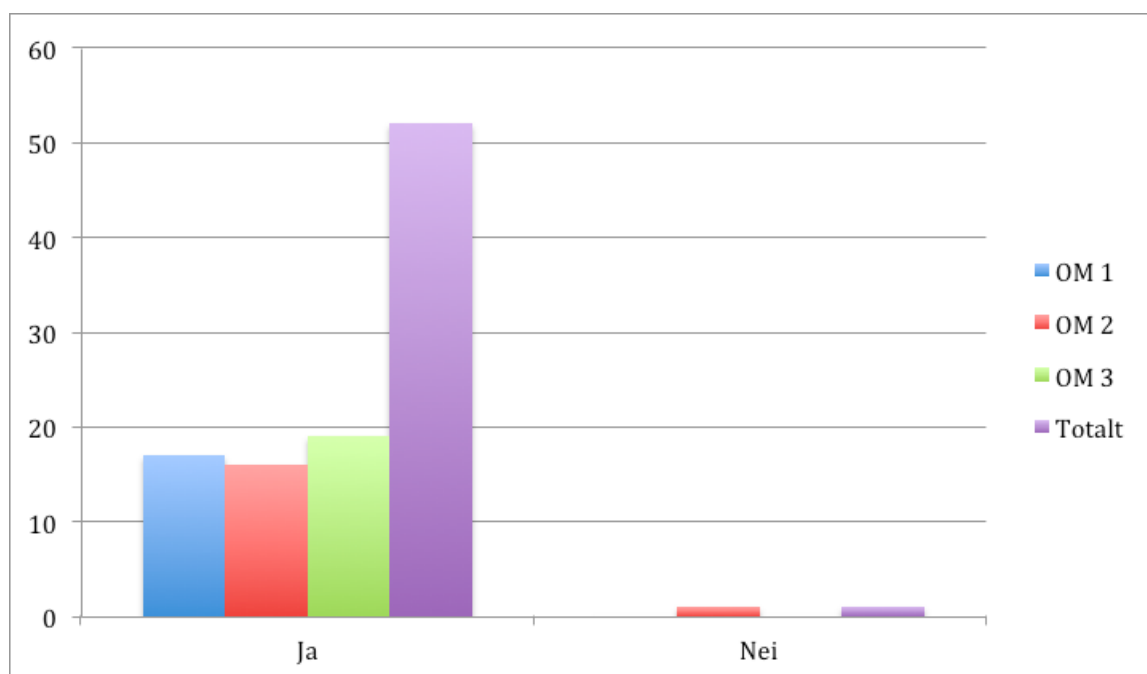

Diagram 8: Har du hørt positiv omtale om enkelte fartøystyper på SKSK?

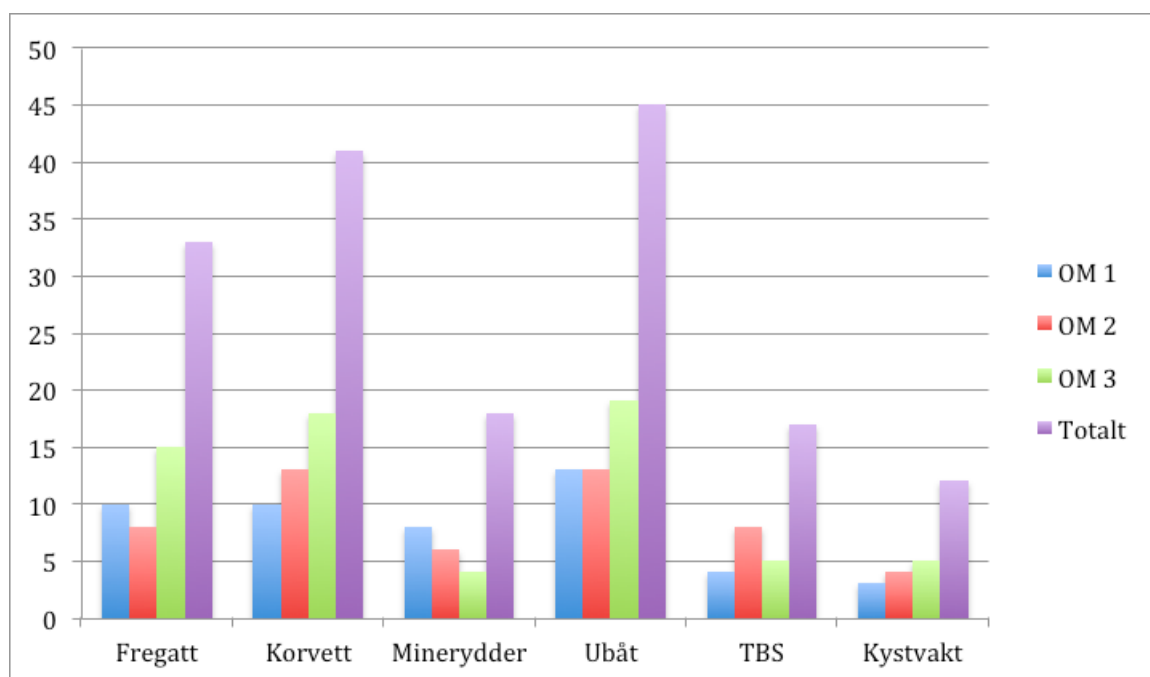

Diagram 8.1: Hvis ja, hvilke fartøystyper har du hørt positiv omtale om?

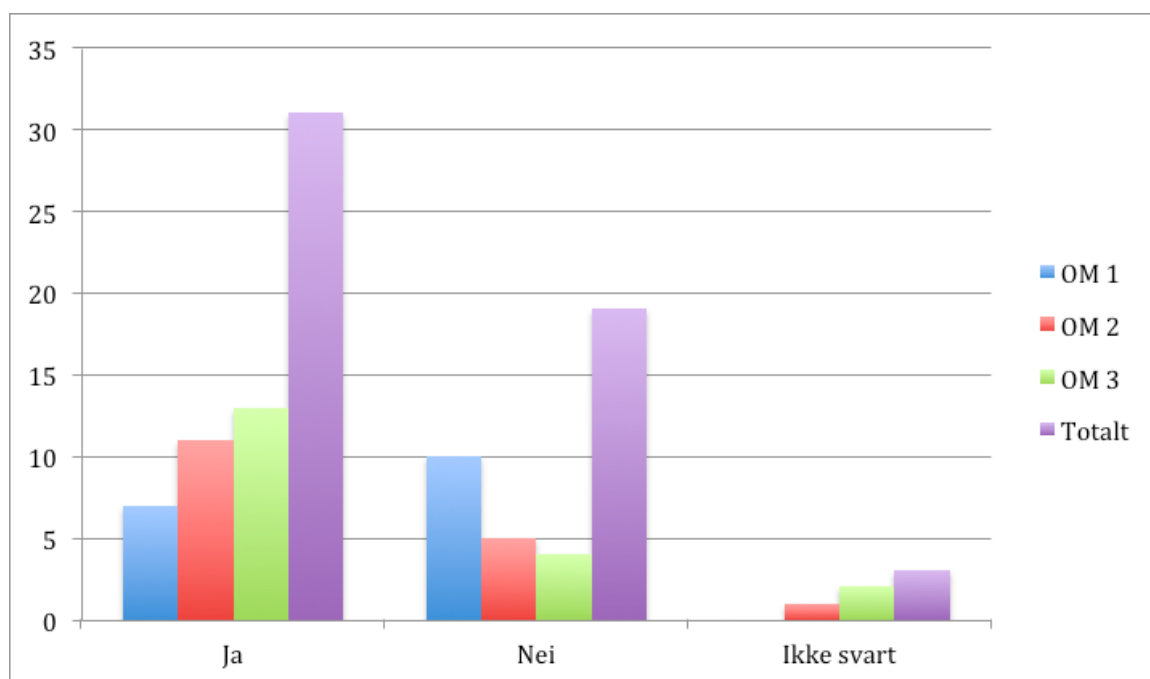

Diagram 9: Har du hørt negativ omtale om enkelte fartøystyper på Sjøkrigsskolen?

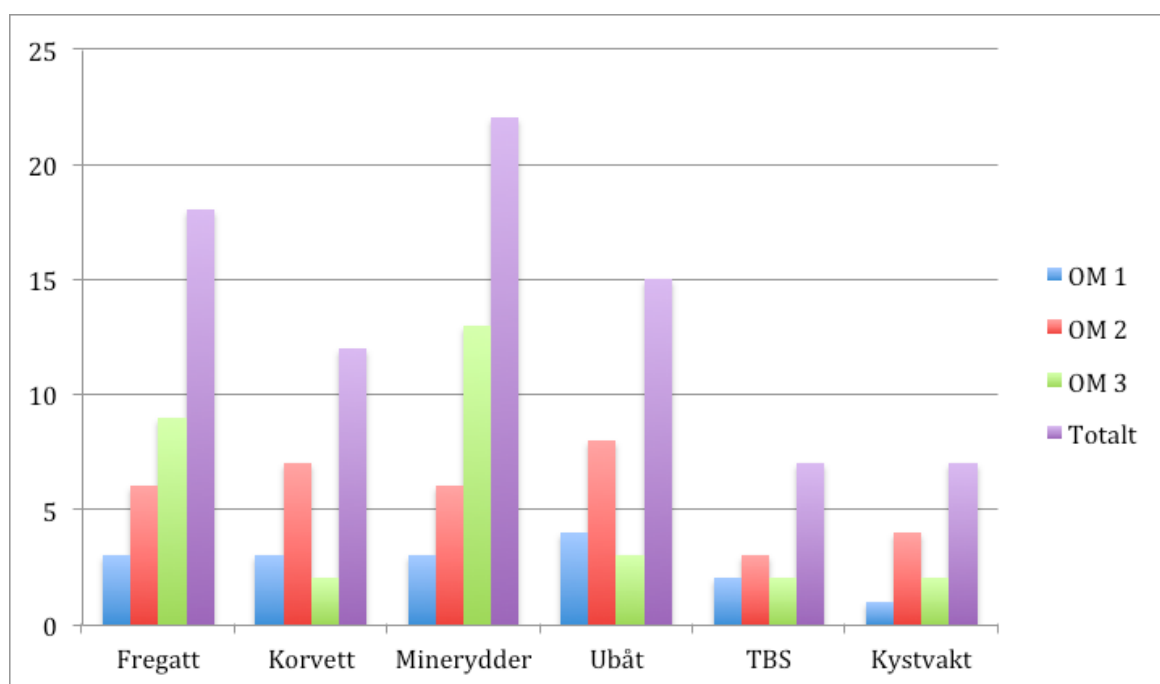

Diagram 9.1: Hvis ja, hvilke fartøystyper har du hørt negativ omtale om?

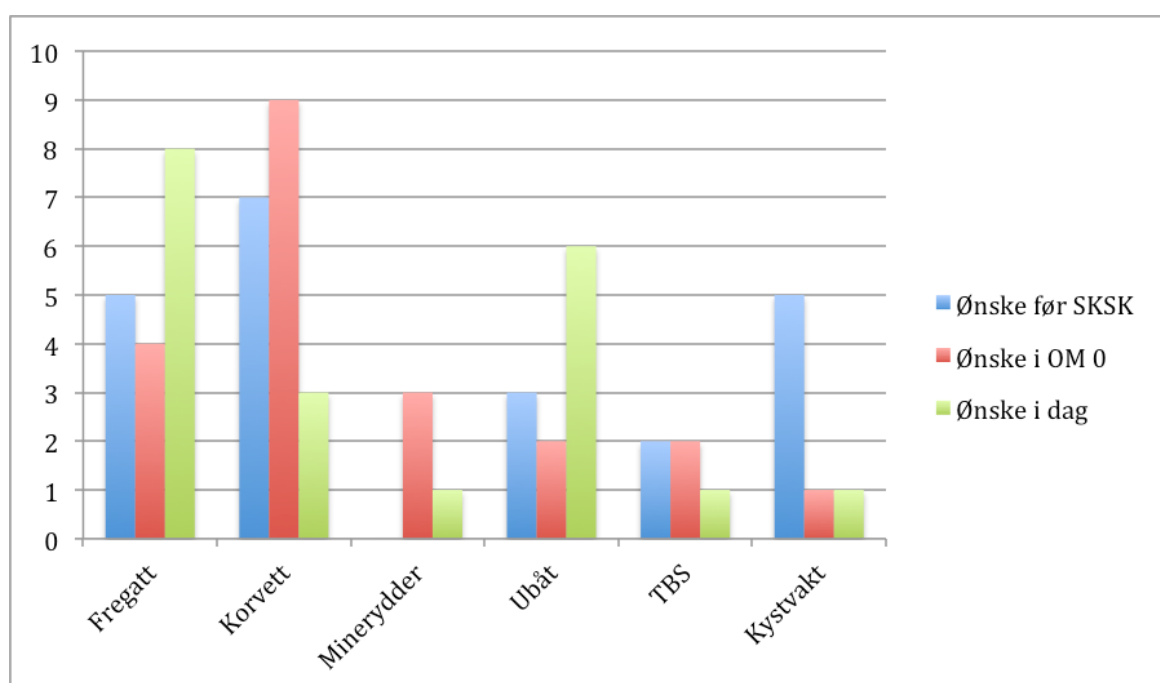

Diagram 10: Sammenlikning av OM 3 sine ønsker om videre tjenestested før de startet på Sjøkrigsskolen, da de gikk i 0. klasse (nær nullpunkt) og i dag.